

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного менеджменту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОРГАНІЗАЦІЯ ІМПОРТУ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ **(за матеріалами ТОВ «Епіцентр К», м. Київ)**

Студентки 4 курсу, 5 групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньої програми «Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

Федько Вікторії
Сергіївни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного
менеджменту

П'янкова
Оксана Василівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного
менеджменту

П'янкова
Оксана Василівна

Київ 2023

АНОТАЦІЯ

Федько В. С. «Організація імпорту тютюнових виробів (за матеріалами ТОВ «Епіцентр К», м. Київ)».

Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за спеціальністю «Менеджмент» освітньою програмою «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Державний торговельно-економічний університет, Київ, 2023.

Випускну кваліфікаційну роботу присвячено практичним аспектам організації імпортової поставки тютюнових виробів з країн ЄС, що передбачає: дослідження функціонування підприємства-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, аналіз світового ринку тютюнових виробів, обґрунтування вибору Польщі як країни-контрагента для реалізації імпортного потенціалу вітчизняного виробника, реалізацію управлінського рішення щодо імпорту через організаційне забезпечення та прогнозу оцінки результативності імпортних операцій тютюнових виробів із Польщі.

Ключові слова: імпорт, управлінське рішення, організаційне забезпечення, тютюнові вироби, Польща.

SUMMARY

V. Fedko "Organization of import of tobacco products (based on materials from the Epicenter K, Kyiv)". Manuscript.

Graduation qualification work in the specialty "Management" with educational program "Management of foreign economic activity". State University of Trade and Economics, Kyiv, 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ЗЕД ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».....	7
1.1 Оцінка виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ТОВ «Епіцентр К».....	7
1.2 Аналіз імпортової діяльності ТОВ «Епіцентр К».....	17
РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ КРАЇНИ-КОНТРАГЕНТА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ.....	23
2.1 Визначення основних тенденцій розвитку світового ринку тютюнових виробів.....	23
2.2 Огляд ринку тютюнових виробів в Україні та ЄС.....	30
РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ЩОДО ІМПОРТУ «ЕПІЦЕНТР К» ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ З ЄС.....	36
3.1 Організаційне забезпечення здійснення імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюнових виробів з ЄС.....	36
3.2 Прогнозна оцінка результативності імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюнових виробів з ЄС.....	42
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	57

ВСТУП

Актуальність теми. До початку повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації в Україну тютюнова галузь відігравала роль одного з найбільших платників податків в нашій державі, активно здійснювала інвестиції у розвиток виробничо-експортної діяльності, а також створювала нові робочі місця. Проте з початком бойових дій тютюнові компанії були вимушені перебудовувати свої бізнес-процеси, а споживачі стикнулися з дефіцитом сигарет. Наприкінці лютого 2022 року тютюнова галузь зіткнулася з викликами, які притаманні багатьом представникам українського бізнесу – тимчасове призупинення виробництва або значне скорочення його обсягів у перші місяці повномасштабних бойових дій, евакуація чи міграція закордон частини співробітників, суттєві проблеми з логістичним забезпеченням, переорієнтація на імпорт продукції.

Слід підкреслити, що ще до початку повномасштабного військового вторгнення держави-агресора на територію України провідні та найбільш потужні виробники впродовж декількох останніх років скорочували обсяги виробництва тютюнових виробів в нашій країні через специфіку державної політики регулювання цієї галузі. Проте якщо перед повномасштабною війною темпи скорочення виробництва склали близько 5-10% щороку, то у 2022 році стався доволі потужний обвал виробництва, який за даними деяких джерел оцінюється у 50%. Така ситуація на ринку тютюнових виробів актуалізує проблематику забезпечення вітчизняного ринку якісними тютюновими виробами, оскільки, за даними Держпродспоживслужби України, наша держава посідає 17 місце у світі за кількістю курців, а в цілому всередині країни нараховується близько 9 мільйонів активних курців, що складає близько третини всього працездатного населення.

Метою дослідження є обґрунтування практичних рекомендацій щодо організації імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюнових виробів в Україну. Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення таких **завдань**:

- надати характеристику показників виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ТОВ «Епіцентр К»;
- здійснити аналіз імпортової діяльності ТОВ «Епіцентр К»;
- визначити основні тенденції розвитку світового ринку тютюнових виробів;
- здійснити огляд ринку тютюнових виробів в Україні та ЄС;
- висвітлити особливості організаційного забезпечення здійснення імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюнових виробів з ЄС;
- здійснити прогнозну оцінку результативності імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» з ЄС.

Об'єктом дослідження є процес організації імпорту тютюнових виробів в Україну.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади організації імпорту тютюнових виробів в Україну на прикладі ТОВ «Епіцентр К».

Інформаційне забезпечення ґрунтується на даних Державної служби статистики України, Міжнародного торгового центру, інших міжнародних статистичних організацій, законодавства України щодо регулювання імпорту тютюнових виробів, офіційного сайту ТОВ «Епіцентр К», періодичних Інтернет-видань, Інтернет-ресурсів тощо.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає в можливості їх використання у практичній діяльності підприємств-імпортерів в процесі організації імпорту поставок в Україну тютюнових виробів.

РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ЗЕД ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

1.1 Оцінка виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ТОВ «Епіцентр К»

ТОВ «Епіцентр К» було створено у 2003 році, а перший гіпермаркет будівельних матеріалів було відкрито у Києві в грудні того ж року. Сьогодні ТОВ «Епіцентр К» розвиває найбільшу в країні мережу торговельних центрів «Епіцентр», яка є лідером ринку у сегменті роздрібної торгівлі товарами для дому та ремонту. Входить до групи компаній «Епіцентр К», яка також розвиває Інтернет-магазин з маркетплейсом «Epicentrk.ua», мережі гіпермаркетів «Нова лінія», спортивних товарів «Intersport», «4F» та «The Athlete's foot» (TAF). Крім того, група компаній «Епіцентр К» включає також агрохолдинг «Епіцентр Агро», заводи з виробництва керамічної плитки та керамограніту «Epicentr Ceramic Corporation» і «Карпатська кераміка», деревообробне підприємство ЦСМ «Осмолода» [1].

До повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну мережа гіпермаркетів «Епіцентр» об'єднувала понад 80 торговельних центрів у всіх регіонах країни. Внаслідок артилерійських та ракетних обстрілів військ країни-агресора окремі торговельні центри було суттєво пошкоджено, а чотири торговельні центри у Маріуполі, Херсоні, Чернігові та Бучі – повністю знищені. Станом на кінець 2022 року мережа компанії об'єднувала 74 торгових об'єкти, що діють, під брендами «Епіцентр» і «Нова лінія» в різних регіонах нашої держави [1-2].

ТОВ «Епіцентр К» є різнопрофільним підприємством – кількість додаткових напрямів діяльності відповідно до КВЕД складає 211, а основним напрямом його діяльності є «Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Загальна юридична інформація про ТОВ «Епіцентр К»

Повна назва юридичної особи	Товариство з обмеженою відповідальністю «Епіцентр К»
Дата заснування	27.08.2003
Основний вид діяльності відповідно до КВЕД	47.78 Роздрібна торгівля іншими неживаними товарами в спеціалізованих магазинах
Юридична адреса	Україна, 04128, місто Київ, вулиця Берковецька, будинок 6-К
Дата заснування	27.08.2003
Статутний капітал	158 609 700 грн.
Директор	Михайлишин П. Й.
Бенефіціари	Герєга Г. Ф., Герєга О. В.
Засновники	Герєга Г. Ф., Герєга О. В., Суржик Т. Ф.

Джерело: побудовано автором на основі даних [3-5]

Для оцінки показників виробничо-господарської діяльності, фінансового стану та сукупного доходу ТОВ «Епіцентр К» будемо використовувати дані Балансу і Звіту про фінансові результати підприємства за 2018-2020 рр.

Розглянемо структуру активів Балансу ТОВ «Епіцентр К» (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Аналіз динаміки та структури активів ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Стаття активу	Абсолютна величина, тис. грн.			Частка, %			Темп приросту, %	
	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	2019 / 2018	2020 / 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Необоротні активи, у т.ч.	11823622	16010547	22109337	39,2%	43,4%	49,7%	35	38
Нематеріальні активи	4870	12543	32720	0,0%	0,0%	0,1%	158	161
Основні засоби	8568122	12304648	15231712	28,4%	33,4%	34,2%	44	24
Незавершені капітальні інвестиції	1500430	1869460	3692156	5,0%	5,1%	8,3%	25	97
Довгострокові фінансові інвестиції	1750200	1755267	3129633	5,8%	4,8%	7,0%	0	78
Відстрочені податкові активи	0	68629	23116	0,0%	0,2%	0,1%		-66
2. Оборотні активи, у т.ч.	18302900	20881053	22416054	60,8%	56,6%	50,3%	14	7
Запаси	13250000	13885925	15389033	44,0%	37,6%	34,6%	5	11

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4090100	5849279	6041983	13,6%	15,9%	13,6%	43	3
Грошові кошти	690000	921054	642802	2,3%	2,5%	1,4%	33	-30
Інші оборотні активи	270000	217473	336837	0,9%	0,6%	0,8%	-19	55
Витрати майбутніх періодів	2800	7322	5399	0,01%	0,02%	0,01%	162	-26
3. Необоротні активи та групи вибуття	-	21	-	-	-	-	-	-100
Баланс	30126522	36891621	44525391	100%	100%	100%	22	21

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Як свідчать дані табл. 1.2, в структурі активів ТОВ «Епіцентр К» домінуючу роль відіграють запаси, основні засоби, а також дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Так, за період 2018-2020 рр. частка основних засобів в структурі активів ТОВ «Епіцентр К» зросла з 28% до 34%, а частка запасів скоротилася з 44% до 35%.

Це, на нашу думку, відображає тенденцію до зростання ефективності фінансово-господарської діяльності, оскільки підприємство активно інвестує кошти у виробничі потужності й закупівлю нових партій товару, та пришвидшує товарообіг роздрібною торгівлі – вартість основних засобів за аналізований період зросла з 8,5 до 15,2 млрд. грн., а вартість запасів зросла з 13,2 до 15,3 млрд. грн.

Зросли також і обсяги дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги (з 4,0 до 6,0 млрд. грн.), що також можна вважати позитивною рисою комерційної діяльності ТОВ «Епіцентр К».

Якщо ж говорити про структуру пасивів досліджуваного підприємства, то необхідно наголосити, що вона переважно складається з кредиторської заборгованості і нерозподіленого прибутку ТОВ «Епіцентр К» (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

Аналіз динаміка і структури пасивів ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Стаття пасиву	Абсолютна величина, тис. грн.			Частка, %			Темп приросту, %	
	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	2019/2018	2020/2019
1.Власний капітал, у т.ч.	12458610	14700877	17846696	41,4%	39,8%	40,1%	18	21
Зареєстрований капітал	158610	158610	158610	0,5%	0,4%	0,4%	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	12300000	14542267	17688086	40,8%	39,4%	39,7%	18	22
2.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	910000	2265426	4455080	3,0%	6,1%	10,0%	149	97
3.Поточні зобов'язання і забезпечення, у т.ч.	16757912	19925318	22223615	55,6%	54,0%	49,9%	19	12
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	776000	776000	767497	2,6%	2,1%	1,7%	0	-1
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	13454053	14514081	16290054	44,7%	39,3%	36,6%	8	12
Кредиторська заборгованість за розрахунками бюджетом	180545	273257	326833	0,6%	0,7%	0,7%	51	20
Розрахунки зі страхування	62528	24716	17379	0,2%	0,1%	0,0%	-60	-30
Розрахунки з оплати праці	140000	160208	137988	0,5%	0,4%	0,3%	14	-14
Інші поточні зобов'язання	1894166	3667811	4144826	6,3%	9,9%	9,3%	94	13
Поточні забезпечення	250620	509245	539038	0,8%	1,4%	1,2%	103	6
Баланс	30126522	36891621	44525391	100%	100%	100%	22	21

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Відповідно до даних табл. 1.3, за період 2018-2020 рр. в структурі пасивів Балансу ТОВ «Епіцентр К» домінуючу роль відіграв нерозподілений прибуток, обсяг якого за досліджуваний період зріс з 12,3 до 17,6 млрд. грн., і за підсумками 2020 року його частка в структурі пасивів склала 39,7%. Трохи меншою була частка кредиторської заборгованості

(36,6%) ТОВ «Епіцентр К» перед іншими підприємствами за товари, роботи, послуги у 2020 році, хоча цей показник ще у 2018 році склав майже 45%. Проте певним маркером, який свідчить про зниження ефективності комерційної діяльності аналізованого підприємства, є те, що обсяги кредиторської заборгованості ТОВ «Епіцентр К» за товари, роботи, послуги за досліджуваний період зросли з 13,4 до 16,2 млрд. грн.

Розглянемо структуру Звіту про фінансові результати ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр. (табл. 1.4).

Таблиця 1.4.

Структура Звіту про фінансові результати ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік, тис. грн.	2019 рік, тис. грн.	2020 рік, тис. грн.	Темп приросту, %	
				2019 / 2018	2020 / 2019
Формування доходів ТОВ «Епіцентр К»					
Чистий дохід від реалізації продукції	41400220	43979194	50382425	6	15
Інші операційні доходи	260235	530835	737243	104	39
Інші фінансові доходи	180000	3851	211555	-98	5394
Інші доходи	210000	363438	1438592	73	296
Формування витрат ТОВ «Епіцентр К»					
Собівартість реалізованої продукції	30400580	30814751	35593670	1	16
Адміністративні витрати	540040	751814	872759	39	16
Витрати на збут	6623200	7985945	8648047	21	8
Інші операційні витрати	396373	254271	920408	-36	262
Втрати від участі в капіталі	0	24516	0		-100
Інші витрати	210000	363438	1438592	73	296
Витрати на податок на прибуток	670000	821675	944982	23	15
Результати діяльності ТОВ «Епіцентр К»					
Валовий прибуток (збиток)	10999640	13164443	14788755	20	12
Фінансовий результат від операційної діяльності	3700262	4703248	5084784	27	8
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	3630712	4423784	4116186	22	-7
Чистий прибуток	2960712	3602109	3171204	22	-12

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Як свідчать дані, наведені у таблиці 1.4, обсяг чистого доходу від реалізації товарів, робіт і послуг аналізованого підприємства за 2018-2020 рр. збільшився з 41,4 до 50,3 млрд. грн., а собівартість реалізованих товарів, робіт і послуг зросла з 30,4 до 35,5 млрд. грн. При цьому відбулося зростання обсягу чистого прибутку з 2,9 до 3,1 млрд. грн., що, на нашу думку, є свідченням високої ефективності фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства.

Оцінку показників ефективності фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К» здійснимо, використовуючи розрахунок показників рентабельності, оборотності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

Результати розрахунку показників рентабельності ТОВ «Епіцентр К» за 2019-2020 рр. наведено у табл. 1.5.

Таблиця 1.5.

Результати розрахунку показників рентабельності ТОВ «Епіцентр К» за 2019-2020 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	Відхилення
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,27	0,19	-0,07
Коефіцієнт рентабельності майна	0,11	0,08	-0,03
Коефіцієнт рентабельності необоротних активів	5,36	3,40	-1,96
Коефіцієнт рентабельності продаж	0,30	0,29	-0,01
Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	0,18	0,15	-0,04

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Відповідно до даних, наведених у табл. 1.5, що коефіцієнт рентабельності майна скоротив своє значення впродовж 2019-2020 рр. з 0,11 до 0,08, відповідно. Це означає, що у 2019 році кожна гривня майна забезпечувала 11 копійок чистого прибутку, проте за підсумками 2020 року – вже 8 копійок. Крім того, за період 2019-2020 рр. значення коефіцієнту рентабельності власного капіталу скоротилося з 0,27 до 0,19. Це свідчить про той факт, що ще у 2019 році кожна гривня у загальному обсязі власного капіталу приносила 27 копійок чистого прибутку, проте у 2020 році це значення знизилося до 19 копійок. Певним свідченням зниження

ефективності фінансово-господарської діяльності аналізованого підприємства є також скорочення значення коефіцієнту рентабельності продажів з 0,30 до 0,29, що говорить про зниження ефективності продажів. До того ж, протягом 2019-2020 рр. відбулося зниження значення як коефіцієнта рентабельності оборотних активів (з 0,18 до 0,15), так і коефіцієнта рентабельності необоротних активів (з 5,36 до 3,40), що вказує засвідчує зниження ефективності їх використання.

Результати розрахунку показників оборотності ТОВ «Епіцентр К» за 2019-2020 рр. наведено у табл. 1.6.

Таблиця 1.6.

**Результати розрахунку показників оборотності ТОВ «Епіцентр К»
за 2019-2020 рр.**

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення
Коефіцієнт оборотності основних фондів	3,62	0,34	-3,28
Коефіцієнт оборотності активів	1,50	0,16	-1,35
Коефіцієнт оборотності запасів	3,71	0,44	-3,28
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,57	0,30	-2,28
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,71	0,39	-3,32
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,14	1,08	-9,06
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,75	0,38	-2,36

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Відповідно до даних, наведених у табл. 1.6, за період 2019-2020 рр. відбулося зниження значення коефіцієнта оборотності активів з 1,50 до 0,16, в той час як значення коефіцієнта оборотності основних фондів зменшилось з 3,62 до 0,34. До того ж, знизилось і значення коефіцієнта оборотності запасів за досліджуваний період скоротилось з 3,71 до 0,44, а значення коефіцієнта оборотності оборотних активів знизилось з 2,57 до 0,30, що говорить про зниження ефективності використання активів підприємства.

За період 2019-2020 рр. значення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості скоротилося з 2,75 до 0,38, а коефіцієнта дебіторської заборгованості з 10,14 до 1,08, що свідчить про погіршення платіжної дисципліни та уповільнення розрахунків ТОВ «Епіцентр К». При

цьому значення коефіцієнта оборотності власного капіталу теж знизилось (з 3,71 до 0,39), що говорить про зниження ефективності власного капіталу.

Результати розрахунку показників періоду обороту ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр. наведено у табл. 1.7.

Таблиця 1.7.

Результати розрахунку показників періоду обороту ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Показник	2019 рік, дні	2020 рік, дні	Відхилення
Період обороту основних фондів	99	1072	972
Період обороту активів	239	2289	2049
Період обороту запасів	97	823	726
Період обороту оборотних активів	140	1217	1077
Період обороту власного капіталу	97	915	818
Період обороту дебіторської заборгованості	36	335	299
Період обороту кредиторської заборгованості	131	936	805

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Як свідчать дані табл. 1.7, за період 2019-2020 рр. відбулося зростання періоду обороту основних фондів (з 99 днів до 1072 днів), активів (з 239 днів до 2289 днів), запасів (з 97 днів до 823 днів), оборотних активів (з 140 днів до 1217 днів), що говорить про зниження ефективності їх використання.

Показник періоду обороту дебіторської заборгованості відображає середню тривалість терміну розрахунків дебіторів із ТОВ «Епіцентр К». Дані табл. 1.7 свідчать про те, що середній термін розрахунків дебіторів з досліджуваним підприємством за період 2019-2020 рр. зріс з 36 днів до 335 днів, що говорить про необхідність більш ефективної взаємодії з дебіторами. Показник періоду обороту кредиторської заборгованості відображає середню тривалість терміну погашення зобов'язань ТОВ «Епіцентр К» перед кредиторами. Збільшення значення цього показника з 131 до 936 днів говорить про погіршення платіжної дисципліни аналізованого підприємства. Крім того, зростання тривалості періоду обороту власного капіталу з 97 до 915 днів засвідчує зниження ефективності його використання.

Результати розрахунку коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр. наведено у табл. 1.8.

Таблиця 1.8.

**Результати розрахунку коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Епіцентр К»
за 2018-2020 рр.**

Показник	Нормативне значення	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	Відхилення	
					2019-2018 рр.	2020-2019 рр.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,5 – 1	0,30	0,35	0,32	0,05	-0,03
Коефіцієнт поточної ліквідності	1 – 2	1,09	1,05	1,01	-0,04	-0,04
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 – 0,35	0,04	0,05	0,03	0,01	-0,02
Власні оборотні кошти	> 0	634988	-1309670	-4262641	-1944658	-2952971
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами	$> 0,5$	0,05	-0,09	-0,28	-0,14	-0,18
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	> 0 збільшення	0,03	-0,06	-0,19	-0,10	-0,13
Коефіцієнт покриття запасів	> 1	1,06	0,95	0,78	-0,11	-0,17
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	збільшення	1,09	-0,70	-0,15	-1,79	0,55

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Відповідно до даних, наведених у табл. 1.8, коефіцієнт поточної ліквідності аналізованого підприємства за період 2018-2020 рр. скоротився з 1,09 до 1,01, але перебував у межах нормативного значення. При цьому коефіцієнт швидкої ліквідності ТОВ «Епіцентр К» зростав впродовж 2018-2019 рр. з 0,30 до 0,35, проте скоротився у 2020 році до 0,32, і був нижчим за нормативне значення, що засвідчує недостатній обсяг найбільш ліквідних оборотних коштів для покриття поточних зобов'язань.

Якщо говорити про коефіцієнт абсолютної ліквідності, то його значення зросло з 0,04 у 2018 році до 0,05 у 2019 році, але знизилось до 0,03 у 2020 році, і в цілому за досліджуваний період було нижчим за нормативне значення, що засвідчує недостатній обсяг абсолютно ліквідних активів для покриття поточних зобов'язань.

Показник власних оборотних коштів за 2019-2020 рр. характеризувався від'ємним значенням, що говорить про зниження обсягів фінансування

поточної діяльності за рахунок власного капіталу. Значення коефіцієнта забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами та коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами ТОВ «Епіцентр К» впродовж 2019-2020 рр. теж мали від'ємне значення, що засвідчує недостатній рівень платоспроможності і кредитоспроможності аналізованого підприємства.

Крім того, за період 2018-2020 рр. коефіцієнт покриття запасів скоротився з 1,06 до 0,78, а значення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів за 2018-2020 рр. скоротилося з 1,09 до -0,15, що говорить про зниження стійкості фінансового стану підприємства. Можемо зробити висновок, що аналіз показників ліквідності ТОВ «Епіцентр К» засвідчує недостатній рівень платоспроможності аналізованого підприємства.

Перейдемо до оцінки коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр. (табл. 1.9).

Таблиця 1.9.

Результати розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Показник	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020	Відхилення	
				2019- 2018 рр.	2020- 2019 рр.
Коефіцієнт фінансової залежності	2,42	2,51	2,49	0,09	-0,01
Коефіцієнт автономії	0,41	0,40	0,40	-0,02	0,00
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,05	-0,09	-0,24	-0,14	-0,15
Коефіцієнт фінансового ризику	1,42	1,51	1,49	0,09	-0,01
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	0,07	0,13	0,20	0,07	0,07
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,08	0,14	0,20	0,06	0,06
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,93	0,87	0,80	-0,07	-0,07

Джерело: побудовано автором на основі даних фінансової звітності підприємства

Як свідчать дані, наведені у табл. 1.9, коефіцієнт фінансової залежності ТОВ «Епіцентр К» за період 2018-2020 рр. зріс з 2,42 до 2,49, а коефіцієнт автономії за 2018-2020 рр. скоротився з 0,41 до 0,40, та був нижчим за нормативне значення 0,50, що говорить про недостатній рівень фінансової стійкості аналізованого підприємства. Коефіцієнт маневреності власного

капіталу за період 2018-2020 рр. знизив своє значення з 0,05 до -0,24, що засвідчує зниження гнучкості власного капіталу. Коефіцієнта фінансового ризику впродовж 2018-2020 рр. зріс з 1,42 до 1,49, що теж говорить про недостатню фінансову стійкість підприємства. Значення коефіцієнта структури покриття довгострокових вкладень за період 2018-2020 рр. зросло з 0,08 до 0,20, що засвідчує посилення залежності підприємства від зовнішніх кредиторів та інвесторів. Значення коефіцієнта довгострокового залучення коштів зросло за 2018-2020 рр. з 0,07 до 0,20, а значення коефіцієнта фінансової незалежності капіталізованих джерел – скоротилося за досліджуваний період з 0,93 до 0,80, що говорить про підвищення фінансової стійкості підприємства.

Таким чином, можемо зробити висновок щодо існування певних проблем забезпечення ефективності фінансово-господарської діяльності ТОВ «Епіцентр К», що актуалізує завдання розробки комплексу заходів щодо усунення існуючих недоліків організації комерційної діяльності перед топ-менеджментом підприємства.

1.2. Аналіз імпоротної діяльності ТОВ «Епіцентр К»

Характеризуючи особливості імпоротної діяльності «Епіцентр К» щодо ввезення в Україну та продажу на її території тютюнових виробів, необхідно підкреслити такий цікавий факт, що з початком повномасштабних військових дій на території нашої держави активізувалися, зокрема, і схеми нелегального імпорту тютюнової продукції в Україну. Аби убезпечити покупців від купівлі нелегально ввезених в Україну тютюнових виробів, деякі міжнародні виробники почали укладати контракти зі службами доставки та перевіреними Інтернет-магазинами, такими як маркетплейс «Rozetka», офіційний реселер «CigPoshta», та ТОВ «Епіцентр К» [6].

Що стосується діяльності досліджуваного підприємства щодо імпорту в Україну тютюнових виробів, то слід зауважити, що ТОВ «Епіцентр К»

імпортує їх переважно з країн Європи, а окремі види продукції – з Північної Африки і Азії (рис. 1.1).

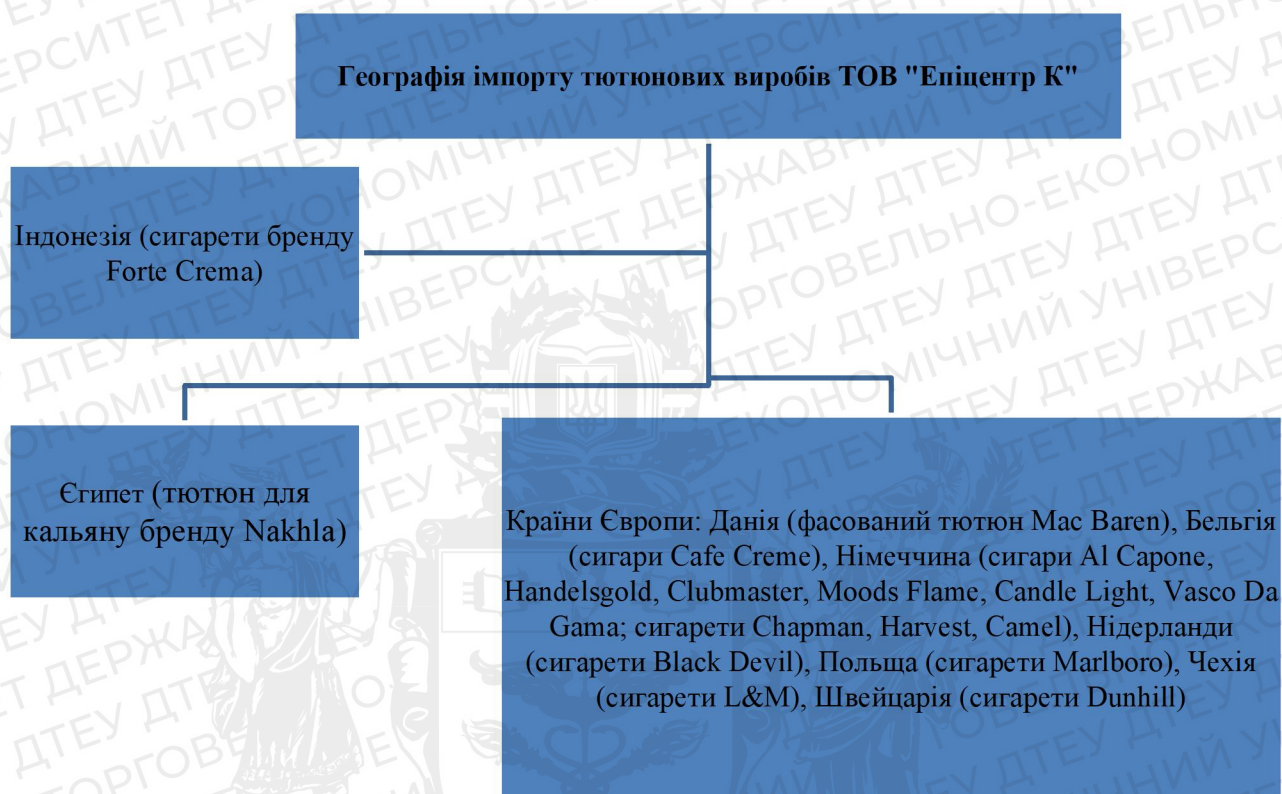

Рис. 1.1. Географічні особливості імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» в Україну

Джерело: побудовано автором на основі [7-11]

Відповідно до даних, наведених на рис. 2.1, ТОВ «Епіцентр К» імпортує з Єгипту тютюн для кальяну, з Данії – фасований тютюн, з Бельгії і Німеччини – сигари, з Індонезії, Німеччини, Чехії, Польщі, Нідерландів і Швейцарії – сигарети. Розглянемо показники вартісних обсягів імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» в покраїновому розрізі (табл. 1.10).

Таблиця 1.10.

Обсяги імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» в розрізі окремих країн і регіонів світу за 2018-2020 рр.

Регіон/країна	Вартість імпорту продукції, тис. грн.			
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2020/2018, %
1	2	3	4	5
Країни Європи				
Данія	3119,7	7227,4	5243,3	168%

Продовження табл. 1.10.

1	2	3	4	5
Бельгія	7792,0	9678,4	6274,5	81%
Чехія	9564,1	11289,6	7128,9	75%
Нідерланди	5628,3	7456,1	5938,6	106%
Швейцарія	2698,2	4458,0	3211,7	119%
Польща	14618,8	18766,1	20731,9	142%
Німеччина	12931,2	15914,4	10187,6	79%
Всього імпортовано з країн Європи	56352,3	74790,0	58716,5	104%
Країни Азії				
Індонезія	2411,5	4686,3	1489,1	62%
Всього імпортовано з країн Азії	2411,5	4686,3	1489,1	62%
Країни Африки				
Єгипет	8419,1	11961,5	8217,5	98%
Всього імпортовано з країн Африки	8419,7	11961,5	8217,5	98%
Сукупний імпорт тютюнових виробів	67183,5	91437,8	68423,1	102%

Джерело: побудовано автором на основі [7-11] та за даними підприємства

Характеризуючи дані, наведені у табл. 1.10, можемо прослідкувати тенденцію до активного нарощення імпорту тютюнових виробів досліджуваним підприємством з усіх без винятку країн впродовж 2018-2019 рр., а також різкого спаду обсягів імпорту такої продукції у 2020 році порівняно з 2019 роком з більшості зазначених країн.

Така ситуація була обумовлена ускладненням логістичного забезпечення імпорту у зв'язку з карантинними обмеженнями, які більшість країн світу запровадила у відповідь на стрімке поширення пандемії COVID-19. Єдиною країною, з якої обсяги імпорту тютюнових виробів продовжували зростати впродовж 2019-2020 рр., була Польща (імпорт тютюнових виробів з цієї країни зріс з 18,7 до 20,7 млн. грн.).

Зазначимо також, що ТОВ «Епіцентр К» за аналізований період збільшило обсяги імпорту тютюнових виробів з країн Європи на 4%, в той час як з Індонезії імпорт скоротився на 38%, а з Єгипту – знизився на 2%. При цьому в розрізі регіонів світу країни Європи склали найбільшу частку (рис. 1.2).

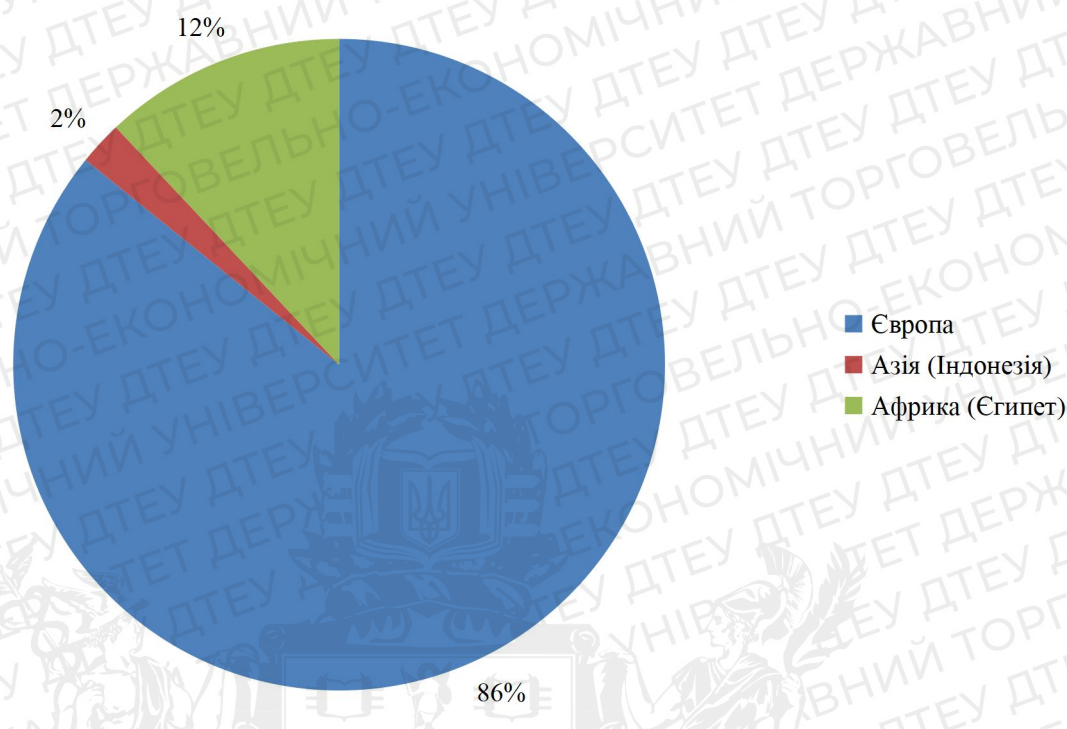

Рис. 1.2. Географічна структура імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» в Україну за 2020 рік в розрізі регіонів світу, %

Джерело: побудовано автором на основі [7-11] та за даними підприємства

Якщо говорити про особливості товарної структури імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К», то слід зазначити, що основну частку в ній займають сигарети, а найменш значною є частка сигар, що підтверджується даними табл. 1.11.

Таблиця 1.11.

Товарна структура імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» за 2018-2020 рр.

Товарна група	Обсяги імпорту, тис. грн.			
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2020/ 2018,%
1	2	3	4	5
Обсяги імпорту, тис. грн.				
Тютюн для кальяну	8419,1	11961,5	8217,5	98%
Фасований тютюн	5819,7	10297,1	7293,3	125%
Сигари	2379,6	6893,5	4785,5	201%
Сигарети	50565,1	62285,7	48126,8	95%
Всього імпортовано	67183,5	91437,8	68423,1	102%

Продовження табл. 1.11.

Товарна група	Частка товарної групи в загальному обсязі імпорту, %			
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2020/2018, абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Частка товарної групи в загальному обсязі імпорту, %				
Тютюн для кальяну	13%	13%	12%	-1%
Фасований тютюн	9%	11%	11%	+2%
Сигари	4%	8%	7%	+3%
Сигарети	75%	68%	70%	-5%
Всього імпортовано	100%	100%	100%	-

Джерело: побудовано автором на основі [7-11] та за даними підприємства

Як свідчать дані табл. 1.11, за період 2018-2020 рр. ТОВ «Епіцентр К» на 2% зменшило обсяги імпорту тютюну для кальянів, а також на 5% знизило імпорт сигарет, в той час як обсяги імпорту сигар зросли вдвічі, а обсяги імпорту фасованого тютюну збільшились на чверть. Частка сигарет у структурі імпорту аналізованого підприємства була найбільшою, і за підсумками 2020 року складала 70% (рис. 1.3).

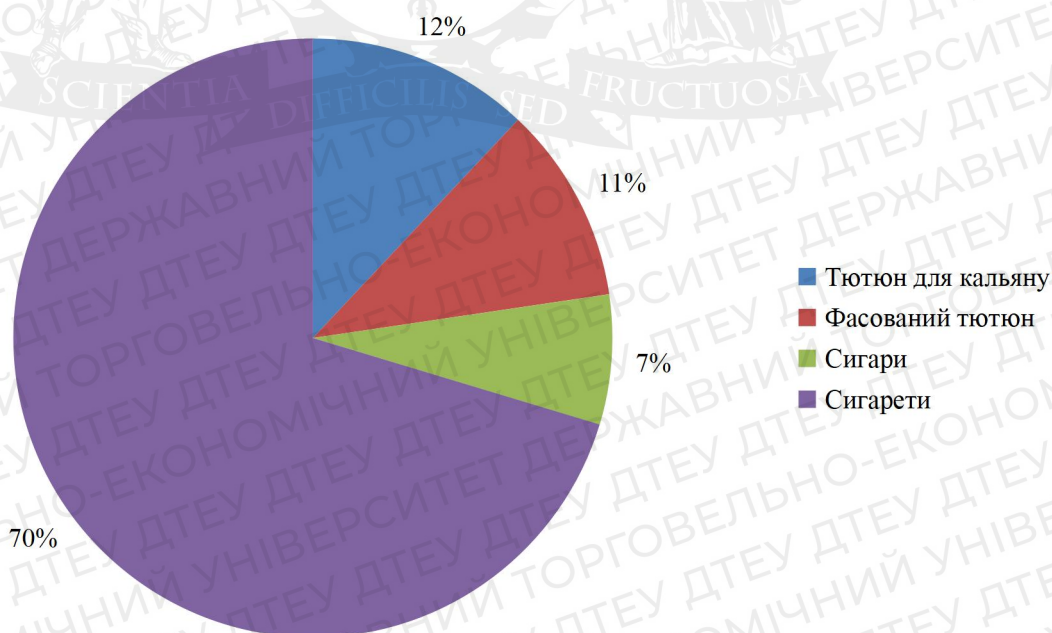

Рис. 1.3. Товарна структура імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» в Україну за 2020 рік, %

Джерело: побудовано автором на основі [7-11] та за даними підприємства

РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ КРАЇНИ-КОНТРАГЕНТА ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

2.1 Визначення основних тенденцій розвитку світового ринку тютюнових виробів

Тютюнова промисловість є важливою складовою забезпечення економічного розвитку багатьох країн світу, оскільки ця галузь забезпечує робочі місця в сільській місцевості. Крім того, тютюновий ринок, разом із сектором харчових продуктів та напоїв, сприяє розвитку економіки країн з перехідною економікою. Однак ініціативи урядів розвинених країн світу, спрямовані на боротьбу зі шкідливими для здоров'я звичками споживання тютюну, можуть негативно вплинути на розвиток тютюнової промисловості, і вже призвели до того, що попит на тютюн останнім часом переміщується з розвинених регіонів до країн, що розвиваються, таких як Азія та Африка. Це також можна пояснити зростанням чисельності населення, підвищенням рівня доходів споживачів та м'яким державним регулюванням [12].

Споживання тютюну знижується в розвинених і заможних країнах світу також у зв'язку з тим, що зростає рівень обізнаності населення щодо шкідливих наслідків його вживання. Щоб підтримати попит у таких країнах, компанії виводять на ринок нові продукти, які є значно менш шкідливими, ніж традиційні. В результаті цього на ринку з'явилися нові нікотинові продукти, і ця категорія отримала назву нового, альтернативного або новітнього тютюну. У спільноті з боротьби проти тютюну ці продукти тепер називають продуктами нового покоління (далі – ПНП) [13].

Великі компанії диверсифікували свої стратегії розвитку нових видів продукції (ПНП). Наприклад, Phillip Morris International здійснила кілька інвестицій у виробництво тютюнових виробів для нагрівання. Компанія зосереджена на постачанні бездимних нагрітих тютюнових виробів, оскільки вважає, що ця категорія може змінити правила гри в індустрії. Технологія

IQOS є невід'ємною частиною зусиль Philip Morris, спрямованих на те, щоб до 2025 року стати компанією, вільною від тютюнового диму. Продукт вже забезпечив 23,8% доходу компанії у 2020 році. IQOS - це лінійка продуктів з підігрівом, розроблена в рамках промо-кампанії "гріти, а не палити" [13].

Таким чином, впровадження виробниками численних тютюнових виробів преміум-класу, таких як ароматизовані, довгі та тонкі, кольорові та електронні сигарети, ще більше створило позитивну перспективу для зростання тютюнового ринку, а сплеск інвестицій у дослідження та розробку призвів до появи продуктів зі зниженим вмістом токсикантів. Це сприяло залученню більшої кількості споживачів тютюнових виробів.

Водночас, експерти «Report Linker» прогнозують, що до 2026 року світове виробництво тютюну досягне 6,35 мільйона метричних тонн, що в середньому на 0,4% менше, ніж у 2021 році, коли воно становило 6,49 мільйона тонн. Китай був найбільшим виробником у 2021 році – обсяг виробництва тютюнових виробів у цій країні склав 2,45 млн. тонн. Індія, Бразилія та Зімбабве посіли друге, третє і четверте місця відповідно [14].

Західні аналітичні джерела підкреслюють, що найбільш вагомим сегментом на світовому ринку тютюнових виробів є сигарети [13; 15]. Це також підтверджується даними «Statista» (рис.

2.1).

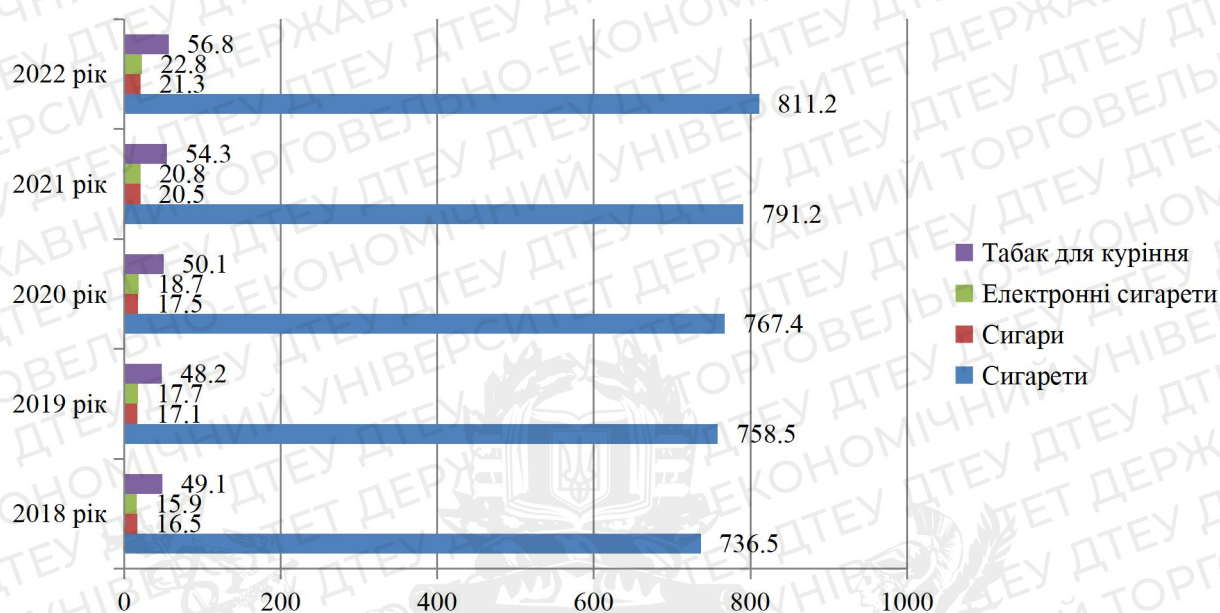

Рис. 2.1. Світові обсяги роздрібних продажів тютюнових виробів за 2018-2022 рр., млрд. дол. США.

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Якщо ж говорити про особливості світової торгівлі тютюновими виробами, то, за даними Міжнародного торгового центру, провідними світовим імпортерами тютюнових виробів є Японія, Німеччина, США та Італія (табл. 2.1).

Таблиця 2.1.

Найбільш потужні імпортери тютюнових виробів у світі за 2018-2022 рр., млн. дол. США

Країна	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2022/ 2018, %
Сукупний світовий імпорт	48784,108	47988,056	46226,604	47324,463	44405,843	91%
Японія	5339,248	5493,286	5443,516	5439,548	4772,549	89%
Німеччина	2771,556	2841,396	3045,700	3639,365	3447,876	124%
США	2247,146	2188,351	2166,023	2617,244	2855,604	127%
Італія	2510,451	2308,878	2198,034	2261,420	2159,859	86%
Іспанія	1947,828	1853,036	1690,241	1818,300	1883,342	97%
Китай	1758,782	1904,745	1166,044	1459,045	1688,634	96%
Бельгія	1985,386	1759,558	1652,785	1577,284	1676,181	84%
Франція	1882,127	1826,742	1793,569	1826,256	1570,717	83%

Продовження табл. 2.1.

Великобританія	750,495	697,391	885,232	412,405	1045,947	139%
Нідерланди	1124,247	951,307	910,035	846,718	929,301	83%

Джерело: побудовано автором на основі [17]

Як свідчать дані табл. 2.1, за період 2018-2022 рр. сукупний світовий імпорт тютюнових виробів скоротився на 9%, що відбулося внаслідок скорочення імпорту такими провідними країнами-імпортерами, як Японія (на 11%), Італія (на 14%), Іспанія (на 3%), Китай (на 4%), Бельгія (на 16%), Франція (на 17%) і Нідерланди (на 17%). Водночас, доволі суттєво наростили імпорт тютюнових виробів Німеччина (майже на чверть), США (трохи більше ніж на чверть), і Великобританія (майже на 40%).

Цікавим, на нашу думку, є той факт, що обсяги світового експорту тютюнових виробів за період 2018-2022 рр. залишилися незмінними, проте відбулася зміна географічного розподілу провідних експортерів цього виду продукції внаслідок суттєвого нарощення експорту Китаєм (табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

Найбільш потужні експортери тютюнових виробів у світі за 2018-2022 рр., млн. дол. США

Країна	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2022/ 2018, %
Сукупний світовий експорт	46051,552	45901,196	42294,281	44241,740	46027,267	100%
Китай	1405,547	1419,728	778,778	710,844	7540,466	536%
Польща	3984,185	4126,296	4809,205	4911,397	4440,611	111%
Німеччина	4177,132	3670,235	2809,385	3014,027	2958,922	71%
Італія	1074,183	1736,749	2053,978	2509,605	2497,189	232%
Бразилія	1988,179	2138,739	1638,179	1464,176	2451,876	123%
Бельгія	1855,118	1790,671	1806,015	1883,110	1742,512	94%
Румунія	819,170	1061,419	1570,867	1592,863	1557,078	190%
Індонезія	1197,294	1207,848	1150,719	1147,460	1491,042	125%
США	2324,503	1804,660	1047,922	1166,032	1229,489	53%
Домініканська Республіка	874,131	941,954	937,099	1236,121	1228,839	141%

Джерело: побудовано автором на основі [17]

Відповідно до даних табл. 2.2, за період 2018-2022 рр. Китай наростив обсяги експорту тютюнових виробів у 5,3 рази, і став завдяки цьому світовим лідером за експортом цього виду продукції, відтіснивши Польщу (яка збільшила експорт лише на 11%) і Німеччину (яка скоротила експорт на 29%) на друге і третє місце відповідно. Водночас, Італія збільшила експорт тютюнових виробів у 2,3 рази, Бразилія – у 1,2 рази, Румунія – у 1,9 рази, Індонезія – на чверть, і Домініканська Республіка – на 41%. При цьому майже на половину скоротили експорт тютюнових виробів США, і на 6% Бельгія.

Якщо говорити про товарний розріз світового експорту тютюнових виробів, то за період 2018-2022 рр. попри намагання компаній-виробників виводити на ринок ПНП, найбільш вагомим сегментом залишалися вироби з тютюну та його замінників – сигарети і сигарилі (табл. 2.3).

Таблиця 2.3.

**Товарний розріз світового експорту тютюнових виробів за 2018-2022 рр.,
млн. дол. США**

Країна	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2022/ 2018, %
Сукупний світовий експорт	46051,552	45901,196	42294,281	44241,740	46027,267	100%
Сигари, сигарилі та сигарети з тютюну або замінників тютюну	28347,891	27360,014	23757,318	24059,339	17937,873	63%
Продукти, що містять тютюн, відновлений тютюн, нікотин або замінники тютюну чи нікотину	н/д	н/д	н/д	н/д	11049,915	-
Невироблений тютюн; тютюнові відходи	11004,508	10205,072	9080,681	9582,258	10655,808	97%

Продовження табл. 2.3.

"Тютюн промислового виробництва та промислові замінники тютюну, "гомогенізовані" або "відновлені"	6531,530	7960,843	9152,244	10270,828	5804,021	89%
---	----------	----------	----------	-----------	----------	-----

Джерело: побудовано автором на основі [19]

Як свідчать дані табл. 2.3, за період 2018-2022 рр. обсяг експорту провідного сегменту – сигарет і сигарил з тютюну та його замінників – знизився на 63%, в той час як експорт тютюнових відходів знизився на 3%, а «гомогенізованого» і «відновленого» тютюну (промислових замінників тютюну) – скоротився на 11%. При цьому у 2022 році з'явилася статистика щодо світового експорту ПНП, які складали другу найбільш вагомую частку світового ринку тютюнових виробів після сигарет і сигарил (обсяг експорту ПНП склав 11 млрд. дол. США у 2022 році).

При цьому сигарети та сигарили були найбільш вагомим сегментом також і в структурі світового імпорту тютюнових виробів впродовж 2018-2022 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

**Товарний розріз світового імпорту тютюнових виробів за 2018-2022 рр.,
млн. дол. США**

Країна	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2022/ 2018, %
Сукупний світовий імпорт	48784,108	47988,056	46226,604	47324,463	44405,843	91%
Сигари, сигарили та сигарети з тютюну або замінників тютюну	27571,109	26934,541	25428,113	25050,118	20211,333	73%

Продовження табл. 2.4.

Продукти, що містять тютюн, відновлений тютюн, нікотин або замітники тютюну чи нікотину	12297,928	11574,674	10363,912	10414,360	10200,580	83%
Невироблений тютюн; тютюнові відходи	н/д	н/д	н/д	н/д	7963,113	-
"Тютюн промислового виробництва та промислові замітники тютюну, "гомогенізовані" або "відновлені"	8706,578	9215,047	10255,120	11661,486	5638,431	65%

Джерело: побудовано автором на основі [20]

Як свідчать дані табл. 2.4, обсяг світового імпорту сигарет і сигарил за період 2018-2022 рр. знизився більш ніж на чверть, в той час як імпорт продуктів, що містять тютюн, відновлений тютюн, нікотин або замітники тютюну чи нікотину, скоротився на 17%, а імпорт «гомогенізованого» і «відновленого» тютюну (промислових заміників тютюну) знизився на 35%.

Світовий тютюновий ринок є консолідованим і складається з кількох великих компаній-виробників, яким належить більша частина ринку. Деякими з основних гравців на ринку є, серед інших, Philip Morris International Inc., British American Tobacco plc, Imperial Brands plc, Eastern Company SAE та ITC Limited [12-13]. Виробники здебільшого концентруються на підвищенні якості своєї продукції, щоб отримати конкурентну перевагу серед інших гравців на ринку. Розвинена дистриб'юторська мережа та виробничий досвід дають виробникам перевагу в розширенні асортименту своєї продукції по всьому світу.

Продавці тютюнових виробів для їх просування на ринку використовують як традиційні платформи, так і платформи соціальних мереж для реклами, крім того, кілька компаній створюють кампанії та виставкові

шоу для просування своїх брендів і продуктів, охоплюючи свою цільову аудиторію через різні платформи соціальних мереж. Тютюнові компанії стратегічно скористалися перевагами цього швидкозростаючого ринку, створивши власні точки збуту та надавши ресурси для покриття витрат на маркетинг. Тютюн наразі доступний у магазинах електронної комерції, що дуже зручно для споживачів. Очікується, що переважання ароматизованих сигарет, які доступні з широким спектром смаків, ще більше підвищить попит на традиційні тютюнові сигарети.

2.2 Огляд ринку тютюнових виробів в Україні та ЄС

За даними «Research And Markets», протягом останніх декількох років у ЄС спостерігається зростання кількості курців. Запуск нових продуктів, серед яких численні ароматизовані тютюнові вироби, такі як сигари з ментолом та гвоздиком, є одним з основних факторів, що стимулюють тенденцію до зростання споживання тютюну в країнах ЄС. Крім того, зростаюча популярність альтернатив курінню призводить до запуску інноваційних тютюнових виробів з унікальними смаковими характеристиками, що спостерігається у всьому світі. У зв'язку з цим виробники планують випускати на ринок тютюнові вироби преміум-класу з додаванням тютюну димного копчення та дрібнолистового тютюну [21].

Основними факторами, що сприяють зростанню тютюнового ринку, є збільшення поширеності куріння та стабільний попит на тютюнові вироби в країнах ЄС. Тютюн є одним з основних джерел податкових надходжень для урядів у всьому світі. Незважаючи на суворі правила та обмеження, запроваджені в ряді країн ЄС з метою зменшення споживання тютюну, спостерігається зростання попиту на тютюнові вироби. Введені обмеження призвели до зростання цін на тютюнові вироби і, як очікується, будуть стримувати зростання ринку протягом прогнозованого періоду.

Необхідно підкреслити, що, попри скорочення на 9% сукупного світового імпорту тютюнових виробів за 2018-2022 рр., імпорт цього виду продукції до ЄС зріс на 4% за цей період (табл. 2.5).

Таблиця 2.5.

**Найбільш потужні імпортери тютюнових виробів у ЄС за 2018-2022 рр.,
млн. дол. США**

Країна	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2022/ 2018, %
Сукупний світовий імпорт	48784,108	47988,056	46226,604	47324,463	44405,843	91%
Сукупний імпорт країн ЄС	17452,612	16902,186	17009,188	18193,811	18199,540	104%
Німеччина	2771,556	2841,396	3045,700	3639,365	3447,876	124%
Італія	2510,451	2308,878	2198,034	2261,420	2159,859	86%
Іспанія	1947,828	1853,036	1690,241	1818,300	1883,342	97%
Бельгія	1985,386	1759,558	1652,785	1577,284	1676,181	84%
Франція	1882,127	1826,742	1793,569	1826,256	1570,717	83%
Нідерланди	1124,247	951,307	910,035	846,718	929,301	83%
Польща	921,084	987,579	1236,830	1248,854	911,575	99%
Чехія	570,339	610,123	557,420	672,188	745,115	131%
Греція	409,171	365,697	326,008	401,920	456,228	112%
Румунія	446,180	407,854	405,092	404,388	417,292	94%

Джерело: побудовано автором на основі [22]

Відповідно до даних табл. 2.5, найбільш потужними імпортерами тютюнових виробів серед країн ЄС є (крім Німеччини, Італії, Іспанії, Бельгії, Франції і Нідерландів, які входять до десятки світових лідируючих імпортерів цього виду продукції) Литва, Греція, Чехія і Португалія.

Якщо ж говорити про сукупний експорт тютюнових виробів з країн ЄС на зовнішні ринки, то цей показник за період 2018-2022 рр. зріс на 9% (табл. 2.6).

Таблиця 2.6.

**Найбільш потужні експортери тютюнових виробів у ЄС за 2018-2022 рр.,
млн. дол. США**

Країна	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2022/ 2018, %
Сукупний світовий експорт	46051,552	45901,196	42294,281	44241,740	46027,267	100%

Сукупний експорт країн ЄС	18561,036	18628,136	19701,413	20543,943	20194,732	109%
Польща	3984,185	4126,296	4809,205	4911,397	4440,611	111%
Німеччина	4177,132	3670,235	2809,385	3014,027	2958,922	71%
Італія	1074,183	1736,749	2053,978	2509,605	2497,189	232%
Бельгія	1855,118	1790,671	1806,015	1883,110	1742,512	94%
Румунія	819,170	1061,419	1570,867	1592,863	1557,078	190%
Нідерланди	1472,803	1254,303	1113,695	1105,829	973,126	66%
Литва	868,919	737,891	996,024	836,521	892,807	103%
Греція	577,442	568,456	628,195	744,673	842,252	146%
Чехія	798,375	852,350	1012,918	756,242	841,031	105%
Португалія	744,010	680,479	783,318	851,266	785,347	106%

Джерело: побудовано автором на основі [23]

Як свідчать дані табл. 2.6, провідними експортерами тютюнових виробів серед країн ЄС є майже ті самі країни, які є основними імпортерами – Німеччина, Італія, Бельгія, Румунія, Нідерланди, Греція, Чехія, проте лідером в даному випадку є Польща, яка за підсумками 2022 року формувала майже чверть сукупного експорту тютюнових виробів з країн ЄС.

Якщо ж говорити про ринок тютюнових виробів в Україні, то найбільшим його сегментом є ринок сигарет. Цей ринок формується видами сигарет, які відрізняються між собою за вмістом нікотину та смол, діаметром, типами сигаретного паперу та фільтрів. Протягом останніх декількох років більш популярними стають формати сигарет, які є тоншими порівняно з традиційними форматами: мова йде про Slims, Queen Size, King Size Super Slims, Super Slims тощо. Відповідно до деяких даних, за підсумками 2021 року їх частка на ринку складає 53% [24].

Якщо говорити про сегментацію ринку сигарет за міцністю, то в цьому випадку простежується тенденція до зростання попиту на сигарети з відносно нижчим вмістом нікотину і смол: українські курці більш схильні до споживання не дуже міцних сигарет, у яких вміст смол складає до 8 мг. – такі сигарети складають 86% ринку [24].

Український ринок тютюнових виробів сьогодні стикається з великою проблемою наповненості нелегальною сигаретною продукцією,

розповсюдження якої протягом останніх декількох років зростає стрімкими темпами. Наша держава впродовж тривалого часу намагається запровадити європейську систему відстеження руху тютюнових виробів Track&Trace, яка здатна замінити собою звичайні паперові акцизні марки, або ж цю систему можуть запровадити паралельно з паперовими акцизними марками. Таким чином, цей механізм дасть змогу відстежити, ким та коли була вироблена тютюнова продукція, і яким є її шлях від виробника до економічного оператора. У підсумку це дасть можливість перевірити, чи сплачено податки з тої чи іншої пачки сигарет у повному обсязі [25].

Показники розвитку внутрішнього ринку тютюнових виробів в Україні наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

Показники обсягів реалізації тютюнових виробів в Україні за період 2017-2022 рр., лн.. грн.

Вид продукції	Роки						2022/ 2017, %
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої промислової продукції (включно з експортом) без ПДВ та акцизу							
Тютюнові вироби	23516,8	26207,9	26228,1	29452,9	27556,9	15362,5	65%
З нього обсяг продукції, реалізованої за межі країни							
Тютюнові вироби	8798,7	10250,3	10907,9	29452,9	12805,4	4650,0	53%
Частка продажу підприємствами роздрібною торгівлі товарів, вироблених на території України, %							
Тютюнові вироби (включаючи супутні товари)	88,1%	87,0%	85,7%	87,0%	73,4%	н/д	-
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі за товарними групами							
Тютюнові вироби (включаючи супутні товари)	18107,4	19926,6	24805,9	30774,0	37034,8	н/д	-

Джерело: побудовано автором на основі даних [26-34]

Як свідчать дані, наведені у табл. 2.7, частка продажу підприємствами роздрібною торгівлі тютюнової продукції, виробленої на території України, є доволі високою: наприклад, у 2018 році вона складала 88%, а у 2020 році – 87%, що свідчить про відсутність залежності вітчизняної економіки від імпорту тютюнових виробів. Водночас, за період 2018-2022 рр. обсяги як

реалізованої на території України тютюнової продукції, так і експортні продажі суттєво скоротилися (на 35% і 47% відповідно), що було спричинено деструктивним впливом бойових дій на території нашої держави, внаслідок чого тютюнові фабрики тимчасово зупинили виробництво у 2022 році.

За даними Інтернет-видання «Delo.ua» військові дії на території України призвели до того, що виробництво тютюнової продукції скоротилося наполовину: у 2022 році тютюнові компанії, за їхніми власними оцінками, разом виготовили приблизно 29-30 млрд. сигарет, що на 50% менше показника 2021 року [35].

Виробничі проблеми зумовили активізацію імпорту тютюнової продукції, яку Україна імпортувала у 2022 році переважно з країн ЄС та країн Азії (табл. 2.8).

Таблиця 2.8.

Імпорт тютюнових виробів в Україну за 2018-2022 рр., млн. дол. США

Країна	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2022/2018, %
1	2	3	4	5	6	7
Сукупний імпорт тютюнової продукції	420,760	496,603	558,820	602,488	367,296	87%
Італія	54,126	129,036	184,397	211,082	124,786	231%
Німеччина	50,288	57,996	51,221	56,884	37,571	75%
Казахстан	0	0	0	н/д	30,277	-
Бразилія	48,681	52,164	39,682	40,866	26,493	54%
Малаві	42,635	37,840	68,685	58,207	23,910	56%
Туреччина	10,338	13,105	8,351	11,311	13,469	130%

Джерело: побудовано автором на основі [36]

Відповідно до даних, наведених у табл. 2.8, найбільш вагомим постачальником тютюнових виробів в Україну впродовж 2018-2022 рр. була Італія, з якої за цей період наша держава наростила імпорт у 2,3 рази. Другим найбільш вагомим постачальником була Німеччина, яка, втім, за досліджуваний період скоротила продаж цього виду продукції нашій державі на чверть. Цікаво, що Україна у пошуку альтернативних постачальників тютюнових виробів у 2022 році змогла забезпечити імпорт цього виду

продукції з Казахстану, який став третім найбільш потужним постачальником після Німеччини.

В цілому ж підкреслимо, що за умов катастрофічного зниження обсягів виробництва тютюнових виробів в Україні у 2022 році, доволі актуальним постає питання забезпечення імпорту цього виду продукції до нашої держави з метою забезпечення потреб внутрішнього ринку.

РОЗДІЛ 3. РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ ЩОДО ІМПОРТУ «ЕПІЦЕНТР К» ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ З ЄС

3.1 Організаційне забезпечення здійснення імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюнових виробів з ЄС

Обґрунтовуючи пропозиції щодо організаційне забезпечення здійснення імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» з ЄС, підкреслимо, що, на нашу думку, найбільш перспективним і доцільним для аналізованого підприємства є пошук контрагентів серед підприємств-виробників тютюнових виробів у Польщі, оскільки, як було виявлено у попередньому розділі роботи, ця країна є другим найбільш потужним експортером цього виду продукції у світі після Китаю. До того ж організація імпорту з Польщі вбачається доцільною і з точки зору логістичної доступності, оскільки ця країна є сусідньою з Україною, що дозволяє здійснювати перевезення товарів у відносно короткі проміжки часу з порівняно невисокими витратами на транспортування.

Крім того, через відмінності у рівні оплати праці в Польщі та більш потужних економік ЄС, як правило, продукція, вироблена в цій країні, є більш доступною за ціновим критерієм порівняно з аналогами, виробленими, наприклад, у Німеччині чи Франції.

Аналіз ринку виробників тютюнових виробів Польщі дозволив зробити висновок, що в цій країні функціонує частина транснаціональних компаній, які також мають свої структурні (як виробничі, так і збутові) підрозділи і на території нашої держави – мова йде про Philip Morris International, Japan Tobacco International тощо.

Разом з тим, аналіз товарної структури імпорту ТОВ «Епіцентр К» дав змогу зробити висновок, що досліджуване підприємство пропонує своїм клієнтам доволі широкий перелік номенклатури сигарет як вітчизняного виробництва, так і зарубіжних постачальників, тому розглядати можливості

імпорту сигарет, на нашу думку, недоцільно. Якщо говорити про сигарилли, сигари та іншу подібну продукцію, то вона є нішовою, і не є продукцією масового споживання; до того ж, ТОВ «Епіцентр К» реалізує на ринку України доволі широку лінійку сигарил, сигар і подібних виробів, які імпортує з інших країн.

Проте ТОВ «Епіцентр К» пропонує своїм клієнтам доволі вузький перелік видів тютюну для кальянів, які імпортує лише з єдиною країни – Єгипту, що актуалізує пошук альтернативних країн-постачальників цього виду продукції.

В результаті аналізу пропозицій виробників тютюну для кальянів у Польщі було виявлено підприємство, з яким вбачається доцільним співпрацювати щодо імпорту тютюну для кальянів на довготривалій основі – мова йде про Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o., яке знаходиться у селищі Якубув у гміні Гошин Груецького повіту Мазовецького воєводства [37]. Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o., виробляє не лише тютюнові вироби, але і аксесуари для куріння. Компанія також закупає та переробляє тютюнову сировину, а в 2004 році почала виробляти сигарети [38].

На нашу думку, ТОВ «Епіцентр К» доцільно розглянути можливості імпорту тютюну для кальянів преміального бренду TABOO виробництва Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. Тютюн для кальяну преміум-класу TABOO – це поєднання тютюну найвищої якості та безбарвної патоки, що дає змогу отримати гармонійний за ароматом і смаком продукт зі збалансованою текстурою [39].

Нарізка тютюнового листа сорту Virginia з тютюну вищої якості робить його стійким до вогню, що забезпечує чудове горіння в потрібній мірі протягом необхідного часу. Завдяки цьому рецепту тривалість куріння є довшою, і може тривати понад 50 хвилин, зберігаючи стійкий аромат з рясним димом, характерним для тютюну преміум якості [39].

Коротка характеристика цього виду продукції наведена у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

**Характеристика тютюну для кальянів бренду TABOO компанії
Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o.**

Назва лінійки тютюну	TABOO Alpine Spirit
Об'єм/вага	50 г
Тара	Пластикові банки
Аромат	Лакриця та м'ята
Кількість пакетів в упаковці, штук	4
Кількість майстер-кейсів в упаковці, штук	32
Ціна за упаковку, злотих	39
Ціна за упаковку, євро	8,58

Джерело: побудовано автором на основі [39-40]

Характеризуючи особливості нормативно-правового регулювання імпорту в Україну тютюну для кальянів, підкреслимо, що основу нормативно-правового регулювання імпорту тютюнових виробів з Польщі до нашої країни складають норми Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [41].

При здійсненні операцій імпорту будемо враховувати той факт, що транспортування тютюну для кальянів зі складу компанії Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. у Гощині до складу ТОВ «Епіцентр К» у м. Київ буде здійснювати транспортна компанія «Мак-Транс» вантажним автомобілем на умовах СІР Київ [42]. При цьому обслуговуючим банком компанії Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. є банк «Bank Credit Agricole», а обслуговуючим банком ТОВ «Епіцентр К» є «SenseBank».

Алгоритм організації зовнішньоторговельної операції при імпорті досліджуванним підприємством тютюну для кальянів з Польщі включає певні етапи, наведені у табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

**Етапи організації імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюну для кальянів
з Польщі**

Етап	Дії контрагентів
1	2
1	ТОВ «Епіцентр К» надсилає запит до Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. про бажання придбати тютюн для кальянів

1	2
2	Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. надсилає оферту
3	ТОВ «Епіцентр К» акцептує оферту
4	ТОВ «Епіцентр К» укладає попередній договір на умовах СІР Київ з формою платежу банківський переказ проти поставки товару і відсилає в Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. один примірник
5	Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. акцептує та повертає підписаний проект контракту без змін чи доповнень
6	Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. передає в «Bank Credit Agricole» товаророзпорядчі документи
7	«Bank Credit Agricole» надсилає товаророзпорядчі документи «SenseBank», який перевіряє їх на відповідність
8	«SenseBank» відправляє товаророзпорядчі документи ТОВ «Епіцентр К»
9	ТОВ «Епіцентр К» перевіряє документи на відповідність і акцептує
10	Здійснення платежу від ТОВ «Епіцентр К»
11	ТОВ «Епіцентр К» повідомляє Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. про готовність прийняти товар
12	Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. повідомляє ТОВ «Епіцентр К» про готовність відвантажувати товар відповідно до базисних умов поставки СІР Київ
13	Переказ коштів через банківську установу від ТОВ «Епіцентр К» на рахунок Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o.
14	Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. укладає договір з транспортно-експедиторською компанією «Мак-Транс» про доставку товару на свій склад, відповідно до якого «Мак-Транс» повинна здійснити усі розрахунки, які виникнуть у процесі транспортування
15	«Мак-Транс» направляє лист у страхову компанію, з якою укладено генеральний поліс щодо страхування вантажів, із проханням застрахувати вантаж на період його транспортування, а страховий поліс виписати на ТОВ «Епіцентр К»
16	«Мак-Транс» здійснює перевезення до території України, митне очищення товарів на території України та сплачує ПДВ
17	Транспортування продовжується на території України на склад ТОВ «Епіцентр К»
18	ТОВ «Епіцентр К» дає доручення своєму банку здійснити переказ грошей за поставлений товар в банк експортера
19	«SenseBank» здійснює переказ коштів до «Bank Credit Agricole»
20	«Bank Credit Agricole» інформує Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. про одержання коштів

Джерело: побудовано автором

На нашу думку, доцільно відобразити етапи здійснення операцій імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюну для кальянів Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. графічно у вигляді діаграми Ганта (рис. 3.1).

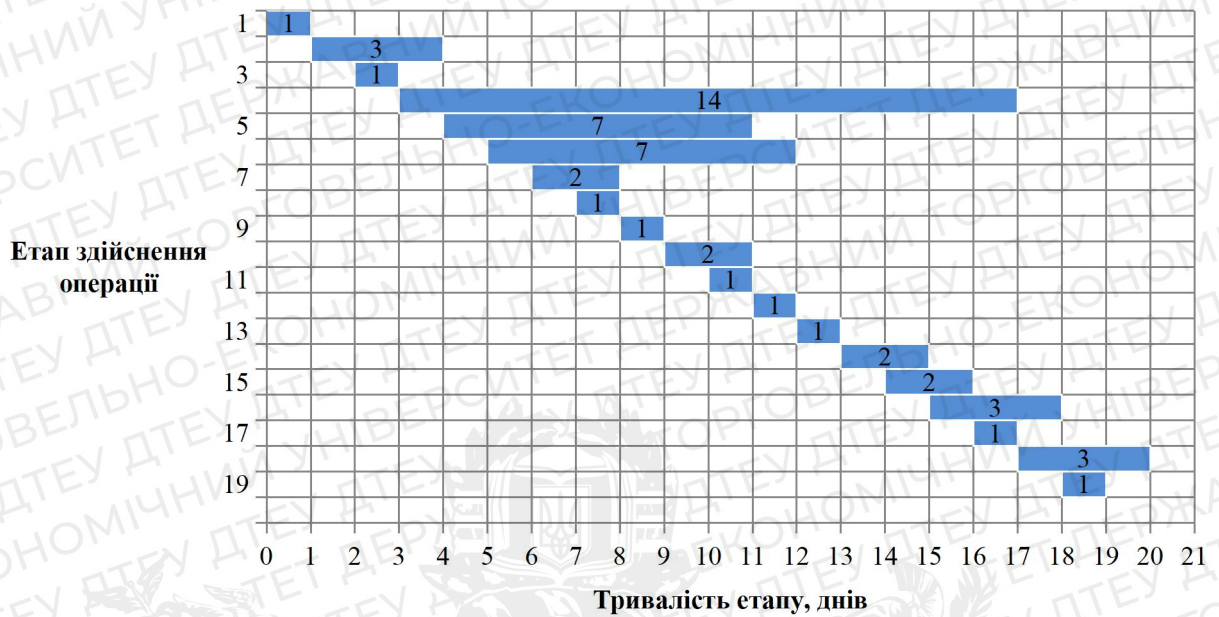

Рис. 3.1. Етапи здійснення операції імпорту в Україну ТОВ «Епіцентр К» тютюну для кальянів Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o.

Джерело: побудовано автором

Якщо говорити про базисні умови поставки в рамках операції імпорту тютюну для кальянів ТАВОО виробництва Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o., то, з нашої точки зору, найбільш прийнятним варіантом є поставка на умовах СІР Київ: за цих умов на продавця покладаються зобов'язання щодо оплати вартості перевезення законтракованого товару до пункту призначення (в даному випадку це м. Київ). Інакше кажучи, ТОВ «Епіцентр К» у разі використання умов СІР Київ покриває всі ризики і додаткові витрати, які можуть виникнути вже після доставки товару на склад аналізованого підприємства. Разом з тим, у разі використання умов СІР Київ, Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. також зобов'язане застрахувати вантаж на користь ТОВ «Епіцентр К» проти можливих ризиків втрати чи пошкодження товару в процесі його транспортування.

З огляду на зазначене, умови СІР Київ є вигідними для ТОВ «Епіцентр К», оскільки аналізоване підприємство в такому випадку не несе відповідальності за навантажувальні роботи і транспортування тютюну для кальянів. Це є прийнятним для ТОВ «Епіцентр К», оскільки тютюну для

кальєнів може зiпсуватися при перевезеннi, або ж може вiдбутися пошкодження тари як при завантаженнi, так i пiд час транспортування.

Якщо говорити про ризики здiйснення iмпорту тютюну для кальєнів в Україну з Польщi, то необхідно пiдкреслити, що одним з найбільш вагомих комерційних ризикiв є девальвація гривнi: в даний момент в Україні встановлено плаваючий обмінний курс, i зберiгається висока ймовiрнiсть того, що Нацiональний Банк України може «ослабити» гривню вiдносно iнших валют. Крім того, ризиком здiйснення операцiй iмпорту є постійнi змiни законодавчого регулювання механiзму розрахункiв в iноземнiй валютi з контрагентами-нерезидентами, i за цими змiнами складно вслiдкувати, що являє собою певний ризик. Змiни до нормативно-правових актiв у сферi валютного регулювання операцiй iмпорту вперше почали встановлювати пiсля початку повномасштабного вiйськового вторгнення Росiйської Федерацiї в Україну, i з певною перiодичнiстю досi продовжують вносити.

Разом з тим, у зв'язку з веденням бойових дiй на територiї нашої держави та окупацiї частини її територiй з боку Росiйської Федерацiї, iснує ризик виникнення техногенних катастроф та масованих ракетних обстрiлiв не лише iнфраструктурних об'єктiв, але i цивiльних, таких як торговельнi центри, медичнi i навчальнi заклади, промисловi зони. Все це збiльшує ризики руйнування складських i торговельних примiщень дослiджуваного пiдприємства.

Ще одним доволi вагомим ризиком, на нашу думку, є зменшення купiвельної спроможностi мешканцiв нашої держави, спричиненої частковим пошкодженням чи повною руйнацiєю промислових i аграрних пiдприємств на Сходi, Пiвднi i Пiвденному Сходi України внаслiдок бойових дiй i ракетних обстрiлiв. Внаслiдок цього вiдбувся значний вiдтiк населення закордон, а також сформувався багатомiльйонний прошарок внутрiшньо-перемiщених осiб, зросли масштаби безробiття, а також вiдбулася девальвація гривнi вiдносно iнших валют. Все це у пiдсумку спричинило

зниження купівельної спроможності значної частини населення всередині України.

3.2 Прогнозна оцінка результативності імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюнових виробів з ЄС

Відповідно до умов СІР, продавець забезпечує покупцю надання певного переліку документів: мова йде про комерційний рахунок-фактуру, договір страхування, договір перевезення, повідомлення про здійснення поставки товару. Крім цього, до товаросупровідних документів при здійсненні операцій імпорту в Україну тютюну для кальянів також входить:

- митна накладна, яка є підставою для нарахування податкового кредиту при імпорті;
- копія контракту;
- пакувальний лист;
- сертифікат походження і сертифікат якості.

Основні умови щодо імпорту тютюну для кальянів ТОВ «Епіцентр К» з Польщі наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3.

Особливості оподаткування імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюну для кальянів з Польщі

Назва товару згідно УКТЗЕД	Інший тютюн промислового виробництва та замітники тютюну промислового виробництва; "гомогенізований" або "відновлений" тютюн; тютюнові екстракти та есенції: - тютюн для куріння, з вмістом або без вмісту заміників тютюну у будь-якій пропорції; - - тютюн для кальяна, зазначений в примітці 1 до цієї групи
Основна одиниця виміру	кг
Додаткова одиниця виміру	немає
Код товару згідно УКТЗЕД	2403 11 00 00
Ставка ввізного мита	0%
Ставка ПДВ	20%
Ставка акцизу	1969,51 грн. за кг

Джерело: побудовано автором за даними [43]

Необхідно також підкреслити, що тютюн для кальянів не лише підлягає оподаткування акцизним податком, але і позначенню марками акцизного збору.

Здійснюючи прогнозу оцінку результативності операцій з імпорту тютюну для кальянів для ТОВ «Епіцентр К», будемо виходити з умов, що досліджуване підприємство здійснює купівлю партії продукції у компанії Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. у обсязі 1000 упаковок (пластикових банок) на умовах СІР Київ за ціною 8,58 євро/упаковка (курс гривні до євро складає 39,5069 грн.), що передбачає доставку вантажу компанією «Мак-Транс» вантажним автомобілем до розподільчого центру досліджуваного підприємства у м. Київ.

Розрахунок показників імпорту в Україну тютюну для кальянів з Польщі для ТОВ «Епіцентр К» за вище перелічених умов наведено у табл.3.4.

Таблиця 3.4.

Розрахунок показників імпорту в Україну тютюну для кальянів з Польщі для ТОВ «Епіцентр К»

Постачальник	Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o.
Країна походження	Польща
Обсяг партії, одиниць	1000
Обсяг партії у кг.	50
Вартість одиниці товару у євро	8,58 євро
Вартість одиниці товару у гривнях	338,96
Вартість 1000 одиниць товару у євро	8580
Вартість 1000 одиниць товару у гривнях	338969,2
Умови поставки	СІР Київ
Мито, грн.	0
Акциз, грн.	98475,5
Ставка ПДВ	20%
Сума сплаченого ПДВ, грн.	87475,1
Вартість імпорту з ПДВ, грн.	524919,8
Вартість розвантаження товару, євро	100
Вартість брокерських послуг, грн.	3950,69
Сукупні витрати на імпорт	528870,5

Джерело: побудовано автором

Після імпорту ТОВ «Епіцентр К» в Україну тютюну для кальянів виробництва Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. припустимо, що аналізоване

підприємство буде здійснювати його реалізацію на території України з торговельною надбавкою у розмірі 70%.

Розрахунок показника ефекту від імпорту тютюну для кальянів ТАВОО Alpine Spirit з Польщі для ТОВ «Епіцентр К», а також коефіцієнта ефективності імпортової операції наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5.

Розрахунок ефекту від імпорту ТОВ «Епіцентр К» тютюну для кальянів з Польщі

Показник	Формула для розрахунку	Розрахунок, грн.
Розрахунок фактурної вартості партії (ФВ) у євро	$ФВ = Q * P$, де Q – кількість товару; P – ціна одиниці товару	$8,58 * 1000 = 8580$ євро
Розрахунок митної вартості партії (МВ)	$МВ = ФВ_{СІР} * ВК$ де $ФВ_{СІР}$ – фактурна вартість товару за базисною умовою постачання СІР; ВК – валютний курс.	$8580 * 39,5069 = 338969,2$
Розрахунок суми мита	$М = МВ * СМТ$ де СМТ – ставка мита	0
Розрахунок суми сплати акцизу	$А = ОП * Ста$ де ОП – фізичний обсяг партії у кг; Ста – ставка акцизу	$50 \text{ кг} * 1969,51 \text{ грн.} = 98745,5$
Розрахунок податку на додану вартість	$ПДВ = (МВ + М + А) * СПДВ$	$(338969,2 + 98745,5) * 0,2 = 87488,94$
Розрахунок імпортової ціни контракту (ІЦК)	$ІЦК = (МВ + М + ПДВ + ВВП) * ВК$ де ВРТ – вартість розвантаження товару	$338969,2 + 98745,5 + 87488,94 + 3950,69 = 528870,5$
Розрахунок доходу від реалізації імпортової продукції на внутрішньому ринку	$ВРІМР = РВР * Q$	$338969,2 + (338969,2 * 0,7) = 576247,6$
Розрахунок ефекту імпортової операції	$ЕІМР = ВРІМР - ІЦК$	$576247,6 - 528870,5 = 47377,15$
Розрахунок коефіцієнта ефективності імпортової операції	$КЕІМР = ВРІМР / ІЦК$	$576247,6 / 528870,5 = 1,09$

Джерело: побудовано автором

Прогнозні розрахунки економічної ефективності імпорту тютюну для кальянів TAVOO Alpine Spirit з Польщі наведемо у табл. 3.6 (при здійсненні розрахунків припускаємо, що досліджуване підприємство протягом 5 місяців 2023 року імпортуватиме щомісяця 1000 одиниць упаковок тютюну для кальянів TAVOO Alpine Spirit за незмінних умов, а курс гривні до євро не змінюватиметься впродовж найближчих місяців, та складатиме 39,5069 грн./євро).

Таблиця 3.6.

**Прогнозні показники ефективності імпорту ТОВ «Епіцентр К»
тютюну для кальянів TAVOO Alpine Spirit з Польщі за місяць у 2023
році, грн.**

Показник, грн.	Один місяць 2023 року
Дохід від реалізації імпортної продукції підприємства, грн.	576247,6
Повна собівартість імпортної операцій підприємства, грн.	528870,5
Валовий дохід від імпортних операцій (ефект від імпорту), грн.	47377,15
Витрати на збут, адміністративні та інші витрати, грн.	32841,6
Прибуток від імпортних операцій до оподаткування, грн.	14535,55
Сплата податку на прибуток, грн.	2907,11
Чистий прибуток від імпортних операцій, грн.	11628,44
Рентабельність продажів	0,020
Рентабельність витрат	0,022

Джерело: побудовано автором

Розрахунки, наведені у табл. 3.6, свідчать про те, що за умов, наведених вище, вже у 2023 році, починаючи з липня, ТОВ «Епіцентр К» зможе отримати чистий прибуток від імпорту тютюну для кальянів з Польщі у розмірі понад 11,6 тис. грн. щомісяця. При цьому показник рентабельності продажів складе 0,020, а значення показника рентабельності витрат при здійсненні імпортної операції ТОВ «Епіцентр К» складе 0,022. Ці показники свідчать, що імпорт тютюну для кальянів в Україну за наведених вище умов не є над-прибутковим і високорентабельним, проте в разі збільшення торговельної надбавки рентабельність імпортної операції зросте, і, в цілому, на нашу думку, імпорт тютюну для кальянів з Польщі є привабливим і

перспективним напрямком диверсифікації географічної та товарної структури імпорту аналізованого підприємства.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставлених завдань дослідження, у роботі було зроблено наступні висновки:

- фінансово-господарська діяльність ТОВ «Епіцентр К» впродовж 2018-2020 рр. була ефективною і результативною, оскільки досліджуване підприємство протягом цього періоду мало доволі високий обсяг чистого прибутку, ефективну структуру активів і пасивів балансу. Разом з тим, розрахунок коефіцієнтів оборотності, рентабельності, ліквідності та фінансової стійкості показує тенденцію до зниження їх значення, що свідчить про певне зниження ефективності фінансово-господарської діяльності у 2020 році порівняно з 2018 роком;

- оцінюючи показники імпортової діяльності аналізованого підприємства щодо ввезення в Україну та продажу на її території тютюнових виробів, було виявлено, що ТОВ «Епіцентр К» імпортує з Єгипту тютюн для кальяну, з Данії – фасований тютюн, з Бельгії і Німеччини – сигари, з Індонезії, Німеччини, Чехії, Польщі, Нідерландів і Швейцарії – сигарети. Було виявлено тенденцію до активного нарощення імпорту тютюнових виробів досліджуваним підприємством з усіх без винятку країн впродовж 2018-2019 рр., а також різкого спаду обсягів імпорту такої продукції у 2020 році порівняно з 2019 роком з більшості зазначених країн. Така ситуація була обумовлена ускладненням логістичного забезпечення імпорту у зв'язку з карантинними обмеженнями, які більшість країн світу запровадила у відповідь на стрімке поширення пандемії COVID-19. Єдиною країною, з якої обсяги імпорту тютюнових виробів продовжували зростати впродовж 2019-2020 рр., була Польща. Особливості товарної структури імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К», то слід зазначити, що основну частку в ній займають сигарети, а найменш значною є частка сигар. Структура імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» за період 2018-2020 рр. дещо змінилася – частка сигарет знизилася з 75% до 70%, а частка тютюну для

кальяну скоротилася з 13% до 12%, в той час як частка фасованого тютюну зросла з 9% до 11%, а частка сигар – з 4% до 7%;

- Характеризуючи особливості світової торгівлі тютюновими виробами, зазначимо, що провідними світовим імпортерами тютюнових виробів є Японія, Німеччина, США та Італія, а за період 2018-2022 рр. сукупний світовий імпорт тютюнових виробів скоротився на 9%. При цьому обсяги світового експорту тютюнових виробів за період 2018-2022 рр. залишилися незмінними, проте відбулася зміна географічного розподілу провідних експортерів цього виду продукції внаслідок суттєвого нарощення експорту Китаєм. Так, за період 2018-2022 рр. Китай наростив обсяги експорту тютюнових виробів у 5,3 рази, і став завдяки цьому світовим лідером за експортом цього виду продукції, відтіснивши Польщу (яка збільшила експорт лише на 11%) і Німеччину (яка скоротила експорт на 29%) на друге і третє місце відповідно. Якщо говорити про товарний розріз світового імпорту й експорту тютюнових виробів, то за період 2018-2022 рр. найбільш вагомим сегментом залишалися вироби з тютюну та його замінників – сигарети і сигарили;

- Огляд ринку тютюнових виробів в Україні та ЄС дає змогу зробити висновок, що попри скорочення на 9% сукупного світового імпорту тютюнових виробів за 2018-2022 рр., імпорт цього виду продукції до ЄС зріс на 4% за цей період, а найбільш потужними імпортерами тютюнових виробів серед країн ЄС були (крім Німеччини, Італії, Іспанії, Бельгії, Франції і Нідерландів, які входять до десятки світових лідируючих імпортерів цього виду продукції) Литва, Греція, Чехія і Португалія. Якщо ж говорити про сукупний експорт тютюнових виробів з країн ЄС на зовнішні ринки, то цей показник за період 2018-2022 рр. зріс на 9%, а провідними експортерами тютюнових виробів серед країн ЄС були майже ті самі країни, які є основними імпортерами – Німеччина, Італія, Бельгія, Румунія, Нідерланди, Греція, Чехія, проте лідером в даному випадку є Польща, яка за підсумками 2022 року формувала майже чверть сукупного експорту тютюнових виробів з

країн ЄС. Якщо ж говорити про ринок тютюнових виробів в Україні, то виробничі проблеми, пов'язані з бойовими діями на території нашої держави, зумовили активізацію імпорту тютюнової продукції, яку Україна імпортувала у 2022 році переважно з країн ЄС та країн Азії. Найбільш вагомим постачальником тютюнових виробів в Україну впродовж 2018-2022 рр. була Італія, з якої за цей період наша держава наростила імпорт у 2,3 рази. Другим найбільш вагомим постачальником була Німеччина, яка, втім, за досліджуваний період скоротила продаж цього виду продукції нашій державі на чверть;

- обґрунтовуючи пропозиції щодо організаційного забезпечення здійснення імпорту тютюнових виробів ТОВ «Епіцентр К» з ЄС, у роботі було визначено доцільність імпорту тютюну для кальянів з Польщі, для чого вбачається необхідним співпрацювати з Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. (ТОВ «Епіцентр К» доцільно розглянути можливості імпорту тютюну для кальянів преміального бренду TABOO виробництва цієї компанії).

- здійснюючи прогнозну оцінку результативності операцій з імпорту тютюну для кальянів для ТОВ «Епіцентр К», було припущено, що досліджуване підприємство здійснює купівлю партії продукції у компанії Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. у обсязі 1000 упаковок (пластикових банок вагою 50 грамів) на умовах СІР Київ за ціною 8,58 євро/упаковка (курс гривні до євро складає 39,5069 грн.), що передбачає доставку вантажу компанією «Мак-Транс» вантажним автомобілем до розподільчого центру досліджуваного підприємства у м. Київ. У роботі було також припущено, що після імпорту ТОВ «Епіцентр К» в Україну тютюну для кальянів виробництва Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o. аналізоване підприємство буде здійснювати його реалізацію на території України з торговельною надбавкою у розмірі 70%. За таких умов, відповідно до проведених розрахунків, вже у 2023 році, починаючи з липня, ТОВ «Епіцентр К» зможе отримати чистий прибуток від імпорту тютюну для кальянів з Польщі у розмірі понад 11,6 тис. грн. щомісяця. При цьому показник рентабельності продажів підприємства

складатиме 0,020, а значення показника рентабельності витрат при здійсненні імпортової операції ТОВ «Епіцентр К» складе 0,022.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. "Епіцентр" на 97% збільшив обсяги продажу товарів для посівної.
Офіційний сайт Інтернет-видання «Interfax». URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/906352.html> (дата звернення 25.04.2023)
2. "Епіцентр" Герег хоче викупити три земельні ділянки у Києві/
Офіційний сайт Інтернет-видання «Sensor.net». URL: https://biz.censor.net/news/3405487/epitsentr_gereg_hoche_vyкупуту_try_zemelni_dilyanky_u_kyyevi (дата звернення 25.04.2023)
3. ТОВ «Епіцентр К». *Офіційний сайт довідкової платформи «OpenDataBot».* URL: <https://opendatabot.ua/c/32490244> (дата звернення 25.04.2023).
4. ТОВ «Епіцентр К». *Офіційний сайт довідкової платформи «Vkursi Pro».* URL: <https://vkursi.pro/en/card/tov-epitsentr-k-32490244> (дата звернення 25.04.2023).
5. Епіцентр К. *Офіційний сайт довідкової платформи «YouControl».* URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32490244/ (дата звернення 25.04.2023).
6. Купили підробку, або Як відрізнити імпортні сигарети від нелегальних?
Офіційний сайт Інтернет-видання «Unian». URL: <https://www.unian.ua/special/kupili-pidrobku-abo-yak-vidrizniti-importni-sigareti-vid-nelegalnih-12076896.html> (дата звернення 25.04.2023)
7. Тютюнові вироби. *Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К».* URL: <https://epicentrk.ua/ua/shop/tabachnye-izdeliya/> (дата звернення 25.04.2023)
8. Сигарети. *Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К».* URL: <https://epicentrk.ua/ua/shop/sigarety/> (дата звернення 25.04.2023)
9. Тютюн для кальяна. *Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К».* URL: <https://epicentrk.ua/ua/shop/tabak-dlya-kalyana/> (дата звернення 25.04.2023)
10. Тютюн фасований. *Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К».* URL: <https://epicentrk.ua/ua/shop/tiutiun-fasovany/> (дата звернення 25.04.2023)

11. Сигари й сигарили. *Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К»*. URL: <https://epicentrk.ua/ua/shop/sigary-i-sigarilly/> (дата звернення 25.04.2023).
12. Tobacco Market: Global Industry Trends, Share, Size, Growth, Opportunity and Forecast 2023-2028. *Офіційний сайт маркетингово-дослідницької компанії «IMARC Group»*. URL: <https://www.imarcgroup.com/tobacco-processing-plant> (дата звернення 25.05.2023).
13. Tobacco Market Size, Share & Trends Analysis Report By Product (Smokeless, Cigarettes, Cigars & Cigarillos, Next-Generation Products, Waterpipes), By Distribution Channel (Online, Offline), By Region, And Segment Forecasts, 2022 – 2030. *Офіційний сайт маркетингово-дослідницької компанії «Grand View Research»*. URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/tobacco-market> (дата звернення 25.05.2023).
14. Tobacco Market Outlook 2022 – 2026. *Офіційний сайт маркетингово-дослідницької компанії «Report Linker»*. URL: <https://www.reportlinker.com/clp/global/6088> (дата звернення 25.05.2023).
15. Global Tobacco Market: By Product Type: Cigarettes, Roll Your Own, Cigars, Cigarillos, Others; Regional Analysis, Historical Market and Forecast (2018-2028); Market Dynamics: SWOT Analysis, Porter's Five Forces Analysis, EMR's Key Indicators for Demand, EMR's Key Indicators for Price; Competitive Landscape; Industry Events and Developments. *Офіційний сайт маркетингово-дослідницької компанії «Expert Market Research»*. URL: <https://www.expertmarketresearch.com/reports/tobacco-market> (дата звернення 25.05.2023).
16. Tobacco Products – Worldwide. *Офіційний сайт Інтернет-видання «Statista»*. URL: <https://www.statista.com/outlook/cmo/tobacco-products/worldwide> (дата звернення 25.05.2023).
17. List of importers for the selected product. Product: 24 Tobacco and manufactured tobacco substitutes. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру*. URL:

https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c24%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c2%7c1%7c%7c1 (дата звернення: 25.05.2023)

18. List of exporters for the selected product. Product: 24 Tobacco and manufactured tobacco substitutes. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c24%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1 (дата звернення: 25.05.2023)

19. List of exported products for the selected product. Product: 24 Tobacco and manufactured tobacco substitutes. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Product_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c24%7c%7c%7c4%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1 (дата звернення: 25.05.2023)

20. List of imported products for the selected product. Product: 24 Tobacco and manufactured tobacco substitutes. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Product_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c24%7c%7c%7c4%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1 (дата звернення: 25.05.2023)

21. Europe Tobacco Market By Product (Cigarettes, Cigar & Cigarillos, Next Generation Products, Water Pipes, Smokeless Tobacco and Other Products), By Country, Industry Analysis and Forecast, 2020 – 2026. *Офіційний сайт маркетингово-дослідницької компанії «Research And Markets».* URL: <https://www.researchandmarkets.com/reports/5265888/europe-tobacco-market-by-product-cigarettes> (дата звернення: 25.05.2023)

22. List of importers for the selected product. Product: 24 Tobacco and manufactured tobacco substitutes. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c42%7c%7c%7c24%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c3%7c1%7c1%7c1 (дата звернення: 25.05.2023)

23. List of exporters for the selected product. Product: 24 Tobacco and manufactured tobacco substitutes. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру.* URL:

https://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c42%7c%7c%7c24%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c3%7c1%7c1%7c1 (дата звернення: 25.05.2023)

24. Тютюновий ринок в Україні. *Офіційний сайт «Imperial Tobacco».* URL: <https://imperial-tobacco.com.ua/tobacco/market/> (дата звернення: 25.05.2023)

25. Тіньовий тютюновий ринок, підвищення податків та практики ЄС. Бліц-інтерв'ю Михайла Полякова. Офіційний сайт Інтернет-видання «Forbes». URL: <https://forbes.ua/company/tinoviy-tyutyunoviy-rinok-pidvishchennya-podatktiv-ta-praktiki-es-blits-intervyu-mikhayla-polyakova-07102022-8824> (дата звернення: 25.05.2023)

26. Частка продажу підприємствами роздрібною торгівлі товарів, що вироблені на території України. *Офіційний сайт Державної служби статистики України.* URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/sr/chprt/chprt2017_u.htm (дата звернення: 25.05.2023)

27. Роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі за товарними групами. *Офіційний сайт Державної служби статистики України.* URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/sr/tsrtp/tsrtp2017_u.htm (дата звернення: 25.05.2023)

28. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності за 2014-2019 роки. *Офіційний сайт Державної служби статистики України.* URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.05.2023).

29. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2020 році. *Офіційний сайт Державної служби статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.05.2023).

30. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2021 році. *Офіційний сайт Державної служби статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.05.2023).

31. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у 2022 році. *Офіційний сайт Державної служби статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.05.2023).

32. Обсяг промислової продукції, реалізованої за межі країни, за видами діяльності за 2014-2019 роки. *Офіційний сайт Державної служби статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.05.2023).

33. Обсяг промислової продукції, реалізованої за межі країни, за видами діяльності у 2020 році (остаточні дані). *Офіційний сайт Державної служби статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.05.2023).

34. Обсяг промислової продукції, реалізованої за межі країни, за видами діяльності у 2021 році (остаточні дані). *Офіційний сайт Державної служби статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.05.2023).

35. Скинути пута: що гальмує розвиток легального тютюнового ринку та хто його має врятувати. Офіційний сайт Інтернет-видання «Delo.ua». URL: <https://delo.ua/business/skinuti-puta-shho-galmuje-rozvitok-legalnogo-tyutyunovogo-rinku-ta-xto-iogo-maje-vryatuvati-413464/> (дата звернення 30.05.2023).

36. List of supplying markets for a product imported by Ukraine. Product: 24 Tobacco and manufactured tobacco substitutes. *Офіційний сайт Міжнародного торгового центру*. URL: https://www.trademap.org/Country_SelProductCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c804

%7c%7c%7c%7c24%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1 (дата звернення: 30.05.2023)

37. Company. *Офіційний сайт компанії Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o.* URL: <http://orion-orion.pl/company/?lang=en> (дата звернення: 30.05.2023)

38. Orion Tobacco Poland. *Офіційний сайт European Smoking Tobacco Association.* URL: <https://www.esta.be/members/orion-tobacco-poland/> (дата звернення: 30.05.2023)

39. TABOO SHISHA TOBACCO. *Офіційний сайт компанії Orion Tobacco Poland Sp. z.o.o.* URL: <http://orion-orion.pl/our-brands/taboo-2/?lang=en> (дата звернення: 30.05.2023)

40. TYTOŃ DO SHISHY TABOO. *Офіційний сайт Інтернет-магазину «Swiat Shishy».* URL: <http://orion-orion.pl/our-brands/taboo-2/?lang=en> (дата звернення: 30.05.2023)

41. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. *Офіційний сайт Верховної Ради України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 30.05.2023).

42. Вантажні перевезення з Європи в Україну і назад разом з «Мак-Транс». *Офіційний сайт компанії «Мак-Транс».* URL: <https://www.mak-trans.com/ua/services/transportation-to-europe> (дата звернення 30.05.2023).

43. Довідка по товару УКТЗЕД. Код товару : 2403 11 00 00. *Офіційний сайт «QD Professional».* URL: <https://qdpro.com.ua/uk/goodinfo/2403110000> (дата звернення 30.05.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

ТОВ «ЕПЦЕНТР-К»
Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 На 31 грудня 2020 року
 Форма №1

Актив	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12 543	32 720
первісна вартість	1001	44 846	73 004
накопичена амортизація	1002	32 303	40 284
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 869 460	3 692 156
Основні засоби	1010	12 304 648	15 231 712
первісна вартість	1011	17 210 534	21 335 058
знос	1012	4 905 886	6 103 346
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	1 755 267	3 129 633
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	68 629	23 116
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	16 010 547	22 109 337
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	13 885 925	15 389 033
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 467 824	2 182 479
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	0	1
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 381 455	3 859 491
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	921 054	642 802
Витрати майбутніх періодів	1170	7 322	5 399
Інші оборотні активи	1190	217 473	336 837
Усього за розділом II	1195	20 881 053	22 416 054
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	21	0
Баланс	1300	36 891 621	44 525 391
Пасив	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	158 610	158 610
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14 542 267	17 688 086
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Усього за розділом I	1495	14 700 877	17 846 696
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0

Довгострокові кредити банків	1510	2 008 688	4 142 910
Інші довгострокові зобов'язання	1515	256 738	312 170
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього за розділом II	1595	2 265 426	4 455 080
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	776 000	767 497
товари, роботи, послуги	1615	14 514 081	16 290 054
розрахунками з бюджетом	1620	273 257	326 833
у тому числі з податку на прибуток	1621	215 457	244 727
розрахунками зі страхування	1625	24 716	17 379
розрахунками з оплати праці	1630	160 208	137 988
Поточні забезпечення	1660	509 245	539 038
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3 667 811	4 144 753
Усього за розділом III	1695	19 925 318	22 223 615
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	36 891 621	44 525 391

Додаток Б

ТОВ «ЕПЦЕНТР-К»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Форма №1

Актив	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 870	12 543
первісна вартість	1001	32 540	44 846
накопичена амортизація	1002	27 670	32 303
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 500 430	1 869 460
Основні засоби	1010	8 568 122	12 304 648
первісна вартість	1011	11 500 250	17 210 534
знос	1012	2 932 128	4 905 886
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
Інші фінансові інвестиції	1035	1 750 200	1 755 267
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	68 629
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	11 823 622	16 010 547
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	13 250 000	13 885 925
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	770 000	1 467 824
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 320 100	4 381 455
Поточні фінансові інвестиції	1160		0
Гроші та їх еквіваленти	1165	690 000	921 054
Витрати майбутніх періодів	1170	2 800	7 322
Інші оборотні активи	1190	270 000	217 473
Усього за розділом II	1195	18 302 900	20 881 053
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	21
Баланс	1300	30 126 522	36 891 621

Пасив	Код	На початок року, тис.грн.	На кінець року, тис.грн.
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	158 610	158 610
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12 300 000	14 542 267
Неоплачений капітал	1425		0
Вилучений капітал	1430		0
Усього за розділом I	1495	12458 610	14 700 877
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	910 000	2 008 688
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	256 738
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього за розділом II	1595	910 000	2 265 426
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	776 000	776 000
товари, роботи, послуги	1615	13 454 053	14 514 081
розрахунками з бюджетом	1620	180 545	273 257
у тому числі з податку на прибуток	1621	130 000	215 457
розрахунками зі страхування	1625	62528	24 716
розрахунками з оплати праці	1630	140 000	160 208
Поточні забезпечення	1660	250 620	509 245
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1891166	3 667 811
Усього за розділом III	1695	16754912	19 925 318
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		0
Баланс	1900	30 126 522	36 891 621

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма 2
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Код	За звітний період, тис.грн.	За аналогічний період попереднього року, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	50 382 425	43 979 194
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	35 593 670	30 814 751
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий			
прибуток	2090	14 788 755	13 164 443
збиток	2095	0	0
Інші операційні доходи	2120	737 243	530 835
Адміністративні витрати	2130	872 759	751 814
Витрати на збут	2150	8 648 047	7 985 945
Інші операційні витрати	2180	920 408	254 271
Фінансовий результат від операційної діяльності			
прибуток	2190	5 084 784	4 703 248
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	211 555	3 851
Інші доходи	2240	554 085	354 733
Фінансові витрати	2250	295 646	250 094
Втрати від участі в капіталі	2255	0	24 516
Інші витрати	2270	1 438 592	363 438
Фінансовий результат до оподаткування			
прибуток	2290	4 116 186	4 423 784
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-944 982	-821 675
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат			
прибуток	2350	3 171 204	3 602 109
збиток	2355	0	0

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншими сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	3 171 204	3 602 109

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	1 254 935	887 499
Витрати на оплату праці	2505	5 208 532	4 711 766
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 056 667	952 162
Амортизація	2515	1 667 998	1 096 995
Інші операційні витрати	2520	3 465 135	2 581 842
Разом	2550	12 653 267	10 230 264

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Г

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2019 рік

Форма 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код	За звітний період, тис.грн.	За аналогічний період попереднього року, тис.грн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	43 979 194	41 400 220
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	30 814 751	30 400 580
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий прибуток	2090	13 164 443	10 999 640
збиток	2095	0	
Інші операційні доходи	2120	530 835	260 235
Адміністративні витрати	2130	751 814	540 040
Витрати на збут	2150	7 985 945	6 623 200
Інші операційні витрати	2180	254 271	396 373
Фінансовий результат від операційної діяльності			
прибуток	2190	4 703 248	3 700 262
збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3 851	180 000
Інші доходи	2240	354 733	52 000
Фінансові витрати	2250	250 094	91 550
Втрати від участі в капіталі	2255	24 516	0
Інші витрати	2270	363 438	210 000

Фінансовий результат до оподаткування			
прибуток	2290	4 423 784	3630712
збиток	2295	0	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-821 675	-670 000
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	
Чистий фінансовий результат			
прибуток	2350	3 602 109	2 960 712
збиток	2355	0	0

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншими сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	3 602 109	2 960 712

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	887 499	750 000
Витрати на оплату праці	2505	4 711 766	3 950 230
Відрахування на соціальні заходи	2510	952 162	805 124
Амортизація	2515	1 096 995	602 365
Інші операційні витрати	2520	2 581 842	1 806 236
Разом	2550	10 230 264	7 913 955

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0